AĞUSTOS'94 44 SAYFA 40.000 TL

KOLONİ

ÇİZGİ ROMAN

ve kültürü dergisi 4

İÇERİK:

4. KENT KURULURKEN...
(sunuş)
TORPEDO
(yabancı çizgi roman)
MICKEY MOUSE'UN
ÖTESİNDE... (çeviri yazı)
ÇİZGİ KARAKTERLER
DÜNYASI... (çeviri yazı)
ESKİ BİR DOSTUN VEDA
KONUŞMASI (yazı)
ÇIKMAZ
(yerli çizgi roman)
FAN FİN FON
(köşe)
ONLAR DA ÇİZGİ ROMAN
OKUYOR... (yazı)
YOK OLASI GÜRÜLTÜ
(yerli çizgi roman)
BİR HİÇ UĞRUNA
(hikaye - Asimov)
KALE
(yerli çizgi roman)
ŞİDDETİN
SOKAKLARINDAN...(yazı)
ONLAR BİR ÇİFTTİ
(yerli çizgi roman)
İNEK ADAM HİKAYELERİ
(yerli çizgi roman)
DREAMER
(yerli çizgi roman)

4. KENT KURULURKEN...

Merhaba... Biz Kolonistler 4. Zafer Sayı'mıza ulaşmış bulunuyoruz. Bugüne dek bizi desteklemiş olan onlarca okuyucumuza teşekkür ederiz. Ayrıca son dönemde bir hayli zamlanmış olan enflasyona bağlı olarak biz de sayfa sayımızı zamladık. Umarım fiyatımızı da zamlamayız.

Koloni'nin ilk sayılarını kaçırmış olanlar!!! Üzülmeyin! Pek bir şey kaçırmış sayılmazsınız. Ancak 3. sayımızın göreceli başarısı, ilk iki sayının yeniden çoğaltılması düşüncemize kesinlik kazandırdı. Şimdiye dek negatif bir tepki almamış olan ilk üç Kent, bu dördüncü Çizgi Roman Koloni'sine getirdi bizleri. Yurdumuzdaki Çizgi Roman sevdalılarının, aralarındaki iletişim kopukluğunu gidermek amacıyla giriştikleri Koloni'zasyon faaliyetiyle tanışamamış olan yalnız kalpler, yeniden çoğaltacağımız sayılarla olabileceği gibi, yakında çıkartmayı düşündüğümüz ciltle de şanslarına şans katabilirler. Bu cilde, "The Koloni Collection" ya da "El-Yekûn Ül Koloni" ve hatta "Zortnok Lıgıbom dy Koloni"* gibi bir isim verebiliriz... İsimler önemli değildir. Önemli olan amaçtır.

Amaç nedir? Amaç, yüzyıllar sonrasına günümüz Çizgi Roman Severlerinin uğraşlarını bir belge halinde aktarabilmektir. Yüz bin yıl sonra Ankara'nın Selanik caddesinde kazı yapacak arkeologların New York'ta, Brüksel'de, Tokyo'da kazı yapan meslektaşlarıyla ortak bir şey bulmalarını sağlamaktır: Bir Çizgi Roman Fanzini!

Bu sayımızda Torpedo diye bir bomba var. Ama merak etmeyin, patlamaz! Patlayabilecek olan şey sizin Çizgi Romana bakış açınızdır. Geçen sayımızda zaten tanıttığımız bu anti - kahramanın ilk hikayesini bu sayımızda yayınlayabiliyoruz ancak. Ve Türkiye'deki galasına hepinizi davet ediyoruz. Bundan hoşnut kalmayacağından emin olabilirsiniz. Zaten o, hayattan da hoşnut değildir.

Önceki sayılarımızdan tanıdığınız Erhan Baş'la Murat Sayın bu sayımızda da bizimle. Onlara Yener Duran ve Murat Mıhçıoğlu katıldı. (Biz de gülmekten katılacağız.) Bu sayımızdaki bütün yerli Çizgi Romanlar ilk defa burada okuyucuyla buluşan özgün materyaldir. Klasik, fantastik, absürd, her türlü Çizgi Roman mevcut. Çeşni olsun diye de bolca yazı eklemeyi unutmadık. Ülkemizde ciddi olarak nitelenebilecek tek gazete 60.000 sattığına ve ülke nüfusu 60.000.000 olduğuna göre, her 1.000 vatandaşımızdan sadece ve sadece 1'inin "okuduğu" sonucunu çıkartan bazı dostlar, "Yaa, kim okur ki bunları?!" diye ümitsizliğe kapılıyorlar. Bence siz siz olun, okumayı elden bırakmayın. Bizi kurtarsa kurtarsa bu kurtarır...

Dergiyi miladından beridir sırtında taşımış olan ve bizi büyük bir yükten kurtaran sevgili dostumuz Levent, şimdi de kendisinden kurtardı. Evet, Uzun Potuk askerde!! Hele bir dönsün, ne senaryolar yazacak. Tam Türk Filmi! Levent'in tezkeresini takiben İletişim'den çıkacak olan kitabını merak edenler, Birikim'in 60'ıncı ve Edebiyat - Eleştiri'nin 5'inci sayılarındaki yazılarından kısmi bir fikir edinebilirler... Hey! Hey! Yavaş sür! O tanklar çok pahalı!

Koloni'ye bu güne kadar yollanan her şey değerlendirilmiştir. Ancak, bize yollanacak Çizgi Roman materyalinin tamamıyla özgün olması şartını aramaktayız... Yani genelde... (S.B.) Çizgi Romana hevesli arkadaşların kopya çekerek express çizim yapmaktansa kendi kompozisyonları üzerinde uzun uzun çalışmaları daha faydalı olacaktır. Bu tür özgün çalışmalara ve her türlü yazıya daima açığız. Yer darlığı nedeniyle yer veremediğimiz bize yollanmış çalışmalardan ötürü özür dileriz. Bizi izlemeye devam edin. Ancak dikkat edin, İnek Adam sizi izlemesin. Öğretmenlikte BAŞarılar, BASH-MAN! Ayrıca Yener'in "Kale"yi kime ithaf ettiğini keşfedenlere de bravo!

Bu sayımız öncekilerin tersine İstanbul'da hazırlandı. Şu anki skor: Ankara 3 - İstanbul 1. Eeee, Ankara' nın Paris Cafe'si nireee, Kosta'nın Şişli'deki evi niree? Fanzin dediğin kuş misali... Koloni'yi okuyun, okutun, okunabilir kılmamıza yardım edin.

İleriki muayyen zamanların birinde çıkacak olan 5. sayımızda buluşmak üzere, esen kalın...

** Mars'çada "Koloni Cildi" demektir.*

Red Kit'i Sevmek!..

Aşağıda, Milliyet gazetesinin 10 Ağustos 1994 tarihli sayısında Sunay Akın imzasıyla yayınlanan yazıyı bulacaksınız.

Gazetemizin Salı günleri Red Kit'in serüvenlerini ücretsiz olarak vermesine en çok sevinenlerden biriyim.

Red Kit'i sevmemin büyük nedeni sayfalarında kimseciklerin ölmemesidir. Tabancalar ateşlenir, oklar fırlatılır, kayalar yuvarlanır, evler kundaklanır, darağaçları kurulur ama kimsenin burnu bile kanamaz.

Kendisine iş çıkacağı için ellerini ovuşturan cenaze levazımatçısı ve leş bulma umuduyla pis pis gülen akbabaların yüzleri düellonun sonunda asılır. Çünkü ölen yoktur!.. Red Kit, serüvenlerinin son karesinde atını batan güneşe doğru sürerken şu şarkıyı söyler: "Ben evinden uzak ve yalnız bir kovboyum..."

Gerçekten de Red Kit'in Amerika'da ne işhanı, ne oteli, ne de evi vardır. Çoğu kez atı Düldül ile birlikte ahırda uyur!.. "Bir dikili ağacım bile yok" diyenler Amerika'da villalar alırken Red Kit kimi serüvenlerinin sonunda kurtardığı kentin altın anahtarının kendisine verilmesi için düzenlenen tören başlamadan, kimseciklere görünmeden sıvışır.

Ben, bir dahaki seçimlerde oyumu daha katıksız bir Amerikalı olan Red Kit'e vereceğim!.. Hiç degilse Red Kit'in KİT'leri özelleştirmek düşüncesini RED edeceğini biliyorum!

Ama, sigara reklamlarındaki kovboyları sevmiyorum. Çünkü onların yüzlerinde gündüzleri kızılderilileri, geceleri ise Ku Klux Klan kılığına girip zencileri katleden bir artistik seziyorum. Hiçbir hak tanımadıkları kızılderililerin topraklarında bizleri "özgürlüğün ve maceranın tadı"na çağırmalarını anlayamıyorum!

Amerika'da hayvan güden insana "kovboy" diyorlar. Yani bizdeki karşılığı "çoban" oluyor. Kültür yozlaşmasının esiri olan yeni kuşak, ülkemiz çobanlarına "kuro", "hanzo", "keko" gibi aşağılayıcı sözcükler takarken ne yazık ki, sigara reklamındaki kovboyların çizmeleri altında ezilen sosyal izmarit olmaya öykünüyorlar. İsmail Uyaroğlu bir şiirinde bu konuyu ustaca dile getirir:

Öylesine öykünüyor ki
batıya
Zamane gençleri
Velet değil
Welet her biri

Oysa bizim çobanlarımız ağaya, beyliğe, sömürüye karşı gelmiş, dağlarda ateşler yakmış, aşık olmuş saz çalmış, kardeşlikten yana türküler söylemiştir... Elleri kanlı değildir bizim çobanlarımızın.

Can alıcı güzellikte şiirler yazan Can Yücel de yeni kuşağın Amerikan kültürüne özenmesinin nedenini eğitim sistemiyle açıklar:

İlkin ELİFBA'ydı
Sonra ALFABE oldu
Derken A Be Ce
Şimdi de A.B.D.

Bütün kovboylar kötü mü?.. Elbette hayır. İşte, Red Kit.. Üstelik yeni serüvenlerinde sigarayı da bırakmış... Ağzında bir ot tutuyor.

Turgut Özal da Red Kit'i çok severdi. Bunu bilen bir mizah dergisi Özal'ın aramızdan ayrılışını Red Kit'in atını serüvenin sonunda batan güneşe doğru sürüşüne benzeten bir kapak yapmıştı. Düldül'ü batan güneşe doğru süren bir Turgut Özal...

Hayır! Yalnızca Özal değil; onca işkence, faili meçhul cinayet, ölü ele geçirme operasyonu ve savaş ölüsü karşısında tavır koymayan, sessiz kalan günümüz politikacılarının hiçbiri Red Kit'in son karesini hak edemez. Bunun nedenini yazımın başında sizlere söylemiştim: Red Kit'in serüvenlerinde kimsecikler ölmez!..

Ama, bir istisna var... Red Kit tabancasını daha hızlı çekerek duvardaki gölgesini vurur. İşte, oradaki karanlık kontrgerilladır!..

Red Kit, her nedense hep Amerika ve Amerikalılarla özdeşleştirilir ülkemizde. Halbuki Red Kit (veya Lucky Luke) aslında Belçika orijinlidir. Yaratıcıları tek bir damla Amerikan kanı taşımaz. Nitekim hikayelerini de Amerikalılar değil Avrupalılar okur çoğunlukla.

Kosta Ceran

KOLONİ: Sahibi: Çizgi Roman Korsanları. Her türlü şikayet, dava, dayak, tecrit v.s. için sorumluluğun bilincindeki sorumlu şahıs L.C. askerde disiplin dersi almaktadır. Kalfalığa terfisi askıda kalan çırak: Kosta. Çırağına kötü davranan usta: Levo. İnek Adam: Erhan Baş. Kale komutanı: Yener Duran. Şiddet karşıtı barış gönüllüsü: Mıh Mıh. Dizgi: Kosta dizgi atelyesi. Editör: Ustalarının yokluğunda K.C. ve M.M. (meme okunur). Adres: Sokaklarda sürtüyoruz. Bağlantı için: (212) 293 63 37'den Kosta'yı arayın. Tükenmiş olan eski sayılarımız için gene onu arayın. Abone: Yok anam, sağol almiim, az önce içtim. Reklam: Almıyoruz canım, tirajımız milyonu aşmıyor... henüz... *Bu dergideki yazılardaki düşük cümleler, ekspresyon hataları, dilbilgisi kuralları katliamları tamamen yazarlarına ait olup, dizginin mükemmele yakın olabilmesi için herhangi bir masraftan kaçınılmamıştır...* **Bu dergi hiç bir holding'e bağlı değildir**. Bu bir künyedir, boyun atkısıyla karıştırılmamalıdır.

TORPEDO
1936
COLD AS A FISH
GÖPLÜĞÜMÜZE DOĞRU İLERLERKEN KALÇA-LARININ SALLANIŞINI SEYRETTİK. O'NUN VE KOCA- SININ KÖŞEDE BALIKÇI DÜKKANLARI VARDI. ADI LUCIANA'YDI AMA...
...HERKES O'NA "DENİZKIZI" DERDİ, BALIKLAR YÜZÜNDEN. KOCASI İSE "LÜFER DİYE BİLİNİRDİ. TAVASINDAKİ BALIĞIN KIYMETİNDEN HABERSİZDİ ADAM. KIZ ÖYLESİNE BİÇİMLİYDİ Kİ...
İŞTE GELİYOR BELA, KIÇINI KIRA KIRA!
ABULI // BERNET
...RASCAL'IN AĞZI SULANMIŞTI BİLE... BAKABİLECEĞİN, AMA DOKUNAMAYACAĞIN BİR PARÇAYDI.
SİNYORE TORELLI, SİZİ RAHATSIZ ETTİĞİM İÇİN ÜZGÜNÜM... BENİM ...BİZİM BAŞIMIZ BELADA. LÜTFEN YARDIM EDİN...
ANLAT HELE, MESELE NEDİR?
MÜŞTERİ KAZANMAK İÇİN BALIĞI UCUZA SATIYORUZ. AMA PAZAR YERİNDE KOCAMI TEHDİT EDEN İNSANLAR VAR. BUNA SON VERMEZSEK O'NU ÖLDÜRECEKLERİNİ SÖYLÜYORLAR. LÜTFEN...
PEKİ BENİM ÇIKARIM NE OLACAK BU İŞTEN?
BEN... KOCAMIN BİLMESİNİ İSTEMİYORUM... BİRİKTİRDİĞİM TÜM PARAYI GETİRDİM... $150!!
BEN İŞ ADAMIYIM YAVRUM. UFAK OLAYLARA BAKMAM. AMA MADEM Kİ AYNI ÜLKEDENİZ... HMM?
SİNYORE TORELLI! BEN EVLİ BİR KADINIM!!
BENİM SUÇUM DEĞİL... HÜR BİR ÜLKEDE YAŞIYORUZ...
BİR OĞLUM VAR!!!
SADECE BİR TANE Mİ? BUNU DEĞİŞTİREBİLİRİZ HEMEN!

BU NE CÜRET !?
ŞEYY... BEN ...
UTANMI- YOR MUSUN RASCAL? BAK, BAYAN EVLİYMİŞ. VE BİR DE OĞLU VARMIŞ. YÜRÜ GİT!
KUSURA BAKMAYIN. ABA- ZANLIK İŞTE. İŞLENME- MİŞ KERESTEDİR, AMA ZA- RARSIZ- DIR.
BAKIN. BEN... DAHA FAZLA Ö- DEYEMEM. AMA BALIK İSTER- SENİZ...
BEN KIR- MIZI ETİ TERCİH EDERİM.
BIRAKIN !!!
MMMMMM...
BU SADECE AVANSTI. GERİSİNİ SONRA ALACA- ĞIM!
BAKSA- NA TAT- LIM. AĞZIN BALIK KO- KUYOR.
BURASI DAHA MI İYİ KOKU- YOR SANI- YORSUN?!

NE PARÇA, Dİ Mİ AMA PATRON? HI!?
"BURASI DAHA MI İYİ KOKUYOR SANIYORSUN?"
HUH?
GİT AYAKLARINI YIKA HEMEN. HADİ!
PAZAR YERİNDEKİ O HIYARLARI TANIYORDUM. LARSON'LAR, BİR TEKİNDE BİLE BEYİN OLMAYAN KAS YIĞINLARIYDI. ET KAFALILAR...
BOZUK AĞZI YÜZÜNDEN "ÇİRKEF" DİYE TANINAN BABALARI... EN ADİ ARGOYU KULLANIRDI. TAVIRLARIYLA TAM BİR HERGELE.
OĞLU "YAĞ TULUMU"... İKİ AYAKLI BİR MANDA. HALKIMIZIN GURURU DOLGUN BİR SOSİS GİBİ, TÜM PİSLİKLER TEK BİR DERİNİN İÇİNE TIKILMIŞTI. VAKTİNİ ÇEVRESİNDEKİ BALIKLARA EZİYET EDEREK GEÇİRDİĞİ SÖYLENİRDİ...
...VE O'NUN KARDEŞİ... ÖYLE KOCA GÖĞÜSLERİ VARDI Kİ, ONLARA SAHİP BİR ANA, YURDUM İTALYA'NIN GURURU OLABİLİRDİ. DEVAMLI ÖNLÜĞÜNDE TAŞIDIĞI BIÇAK YÜZÜNDEN "KESİCİ" LAKABINI ALMIŞTI. AĞZI BOZUK PİSLİĞİN TEKİ.

ERTESİ SABAH, KENDİMCE BİR PLAN YAPMIŞTIM BİLE...
İŞE HAZIR MISIN RASCAL ?
TOPARLAN ÖYLEYSE.
EVET PATRON !
EVET PATRON !
OLAYA GERÇEKÇİLİK KAZANDIRMAK İÇİNDİ BU. ŞİMDİ KALDIR KIÇINI DA LARSON'LARI ZİYARETE GİT. GÖZÜNÜ SORDUKLARINDA, "LÜFER"İN VURDUĞUNU SÖYLE. BÖYLECE O'NA NE YAPACAKLARINI SANA DA ANLATACAKLARDIR...
CRACK
AARGGH!
EVET PATRON !
...GERİSİNİ BEN HALLEDERİM !
EVET PATRON !
"EVET PATRON" DEMEYİ DE KES ARTIK.
EVET PATRON !
GERİ ZEKALAR YEMİ YUTTU. HERŞEYİ ANLATTILAR. ÖNÜMÜZDEKİ CUMA AKŞAMI "LÜFER"E HAYATININ DAYAĞINI ATACAK. DÜKKANINI DARMADAĞIN EDECEKLERDİ. HOŞ, KOMŞULARDI ŞU LARSON'LAR.

CUMA AKŞAMI OLMUŞTU BİLE. NASIL DA GEÇİYOR ZAMAN! SANIRIM GÜNÜMÜN KALANINI KÖŞEDEKİ BALIKÇIDA GEÇİRECEĞİM.
"LÜFER"İN NEŞESİ YERİNDEYDİ. ZAVALLI SALAK! BAŞINA GELECEKLERİ BİLSE...
FISH SHOP
OH, DIO DEL CIELO SE FOSSI UNA RONDINELLA VORREI VOLARE VICINO ALLA MIA BELLA...
ELİMDEKİ DEMİRİ GÖRÜNCE SURATI KİREÇ KESTİ. "DENİZKIZI" NASIL OLUP DA BU TİPSİZE KALMIŞ ACABA?..
SEN... SEN DE KİMSİN ?!
KORUYUCU MELEĞİN. ŞAPKANI VE ÖNLÜĞÜNÜ ÇIKARIP TOZ OL. HEMEN!..
O GİDİNCE İŞE KOYULDUM. LARSON'LAR BİRAZDAN GELİRLERDİ. NEDEN BİLMEM, BALIK KOKUSU BANA O FISTIĞIN DUDAKLARINI ANIMSATTI.
ORANGUTANLARIN GELMESİ UZUN SÜRMEDİ. YAĞLARI HER TARAFLARINDAN TAŞAN KÜÇÜK HERGELELER. İŞTE ORADALAR.
YUUHUU! SÜÜRPRİZ!
HEY AHBAP. BİZ GELDİK!!
YAA?! İÇERİ GİRİN DE SOHBET EDELİM BİRAZ!!
TORPEDO!
NE... NE YAPIYORSUN BURADA?

GEÇİYORDUM, UĞRADIM. HEY "KESİCİ"! ELLERİNİ GÖREYİM!
O... O... MAYTABI BİZE PATLATMAZSIN, Dİ Mİ DOSTUM?
ZAVALLI BİR BALIKÇI YÜZÜNDEN BOZUŞMAMIZ HOŞ OLMAZ, DEĞİL Mİ?
BİZLER DOSTUZ, TORPEDO, DOSTUM!
TABİİ, NE DEMEZSİN ?!
AGGGHH!
TZACK!
BANA VURMAN GEREKMEZ TORPEDO. BEN BIÇAK TAŞIMAM. "KESİCİ" GİBİ DEĞİLİM!
YAA, BİLİRİM... SEN BAŞKA TÜRLÜSÜN...
UUAAHH!

HAYIR! YETER ARTIK TORPEDO. BIRAK BENİ... VURMA...
TAMAM! TAMAM! HEYECANLANMA. BİR DAHA VURMAYACAĞIM!
CRACK
AHGHHHH!
FISH
CRACK
AHH!
YETER! LÜTFEN... YETER!
LÜTFEN! BIRAK BİZİ! ...
AÇIN O KOCA ÇENELERİNİZİ!
AMA... BABAMIZA NE DERİZ BİZ?! GLUB!
BALIĞA ÇIKIP KOCA BİR LÜFER AVLADIĞINIZI... YAYLANIN ŞİMDİ!

VERDİĞİM DERSLE YETİNİP BALIKÇIYI RAHAT BIRAKIRLARDI ARTIK. BENİMLE ÖDEŞMEYE KALKMAZLARDI. ASLINDA BALIKLAR CENNETİNE GİTMEDİKLERİNE...
FISH
...ŞÜKRETSİNLERDİ... ARADAN BİR KAÇ GÜN GEÇİNCE RASCAL'A PLANIMIN İKİNCİ KISMINI ANLATTIM. O, SERSEM "LÜFER"İ YOLUMDAN ÇEKECEKTİ, BEN DE... ANLARSINIZ İŞTE.
ROLÜNDEN HOŞNUT DEĞİLDİ AMA... N'APARSIN, DÜNYA BÖYLE... PATRONLAR BECERİR, ÇALIŞANLAR BECERİLİR... RASCAL BALIKÇIYA GİDİP O'NU ELEKTRİK DİREĞİNE ASACAKLARI YOLUNDAKİ DEDİKODUYU YAYDI.
PEKİ YA KARIM? O NE OLACAK?
ENDİŞELENME. EMİN ELLERDE. PATRON O'NU KOLLUYOR!
BU ARADA BEN, ARKA PENCEREDEN GİRMİŞTİM BİLE. DOĞRUCA YATAK ODASINA YÖNELDİM. ORTAMI AYARLAMAK İSTİYORDUM.
SEN! NASIL!.. NASIL GİRDİN İÇERİ?
SES ÇIKARTMA TATLIM. ŞU İŞİ KENDİ ARAMIZDA HALLEDELİM.
EE-VEET! İŞİMİ YAPTIM. SIRA ÖDÜLÜMÜ ALMAYA GELDİM!
HAYIR! HAYIR!
EVET! EVET!

LÜTFEN... YALVARIRIM SİZE... AYNI ÜLKEDENİZ BİZ!
BU DOĞRU. HADİ DOST OLALIM O ZAMAN. HADİ !!
VAY! NELER DE SAKLARMIŞSIN SEN?! VAY VAY !!
AH, İŞTE BİR TANE DAHA! ŞUNUN GÜZELLİĞİNE BAK HELE!
BUNLARA EŞLİK EDEN DAHA NE HAZİNELERİN VARDIR AŞAĞILARDA, HA?
PLASH!
TZACK!
SERSEM SÜRTÜK!!
ARTIK ÇALIŞAN İNSANLARIN EMEĞİNE HİÇ SAYGI KALMADI. NEREYE GİDİYOR DÜNYA?!
YATAĞA GİTMİYOR, ORASI KESİN !!
BLAM!

KAKOGRAFİ: KOSTA

SON

MICKEY MOUSE'UN ÖTESİNDE

Çeviri: Kosta Ceran

Mesajlar değişiyor. Amaçlar şiirselden muhalifliğe uzanıyor, geniş bir yelpaze oluşturuyor. Ama tür hep aynı : Çizgi Roman. Yetişkinler için çizgi roman. Bu melez sanat dalı artık büyüdü, olgunlaştı. İçinde yaşadıkları toplumu gayet ciddi bir şekilde yansıtan yaratıcılara hayallerini kağıt üstüne aktarma imkanı verdi. Avrupa'daki çizgi roman festivalleri her yıl yüzbinlerce kişinin akınına uğruyor. Belçika ve Fransa'da milyonlarca dolarlık çizgi roman müzeleri açıldı. İngiltere, Danimarka ve A.B.D'de de yakın gelecekte açılması planlanıyor. A.B.D.'de Art Spiegelman'ın "Maus"u (Nazi dönemi Almanya'sında yahudilere yapılanları biyografik temellere dayanarak anlatıyor) 92'de Amerika'nın en ciddi edebiyat ödellerinden olan Pulitzer'e layık görüldü.

"Çizgi roman, kültürel gelişmenin bir parçası olmuştur" diyen Will Eisner, (Amerikan çizgi romanına modern bir stil vermesiyle tanınır) "Çağımız hayal gücüne ihtiyaç duymaktadır. Kitaplar ve filmler arasındaki boşluğu dolduracak görsel, edebi bir dil gerekmektedir" diye de eklemektedir. Tek bir resim birçok sözün yapamayacağı bir şekilde yoğun duygular uyandırabiliyorsa; ve iyi bir metin bir resmin yaratamayacağı hayaller yaratabiliyorsa eğer; sözcüklerin, çizgilerin ve renklerin dengede olduğu başarılı bir çizgi roman, aynı zamanda hem zekaya hem de duygulara hitap eder.

Tabii ki metin ve çizginin evliliği ancak şartların uygunluğu durumunda büyüsüne kavuşuyor. Spiegelman'ın dediği gibi : "Bir sanat dalı ancak onunla uğraşan sanatçının ciddiyeti doğrultusunda ciddiyet kazanır." Buna karşılık çizgi roman, her geçen gün daha çok sanatçının dikkatini çekiyor. Bilim Kurgu, macera, mizah, biyografi, western ve dedektiflik hikayeleri yetişkinlere hitap ediyor artık. Lady Chatterley'in Aşığı ve Kama Sutra gibi adaptasyonlarsa sürekli gelişen erotik çizgi roman pazarına yönelik yayınları oluşturuyor. Afrika'da çizgi romanlar halkı eğitmek ve AIDS'e karşı bilgilendirmek amacıyla kullanılıyor. A.B.D.'deyse "Brought to Light" isimli bir araştırmacı gazeteci çizgi romanı kısmen Irangate skandalını araştırıyor.

Çizgi roman Asya, A.B.D., Avrupa ve Latin Amerika'da farklı şekillerde yayıldı. Diğer ülkelere göre daha yüksek bir yetişkin okuyucu kitlesi olan Japonya'da, çizgi romanlar (Japonca karşılığıyla "manga"lar) yüzlerce sayfalık cep kitapları olarak basılıyor. Okunup atılacak şekilde ucuz gazete kağıdına basılıyor olmalarına karşılık, "manga"lar oldukça yüksek grafik standartlara sahipler ve bazı Japon illüstratörler dünyaca tanınıyor.

A.B.D.'de yetişkinlere yönelik çizgi romanlar uzunca bir süre gazetelerdeki strip'lerle sınırlı kaldı. Ancak 60'ların sonlarındaki underground akımı (San Francisco'dan yayılmaya başlayan muhalif bir çizgi stili) bir devrim etkisi göstererek piyasanın gelişmesini ve birçok yetenekli sanatçının kendini ispatlamasını sağlamıştır. Bu yazar-çizerler çizgi romanı bir tür toplumsal eleştiri aracı olarak kullanarak hem Avrupa'yı etkilemiş, hem de Avrupa'dan etkilenmişlerdir. Buna rağmen, Amerikan çizgi romanı henüz ergenlik döneminde sayılır.

"İşim belirli ölçüde bir olgunluk gerektiriyor" diyen Eisner, son çalışması olan "Invisible People"da Pincus Pleatnik adındaki karakterin, gazetede cenazesinin kaldırıldığını okumasından sonra hiç kimseyi hala yaşadığına ikna edemeyişini anlatıyor. İşini ve evini kaybeden Pleatnik, sonunda bir sokak arasında ölür gider. "Ancak, iki süper kahramanın birbirlerini nasıl pataklacıklarını okumak isteyen 15 yaşındaki bir çocuğa hayal kırıklığı hakkında bir kitap satamazsınız" diye de ekliyor Eisner, piyasanın bu tür dergilerle dolup taştığına dikkat çekerek.

Çizgi romanın asıl ciddiye alındığı yer Avrupa'dır gene de. Deri kaplı, ciltli, illüstre kağıda basılı, her biri ortalama $ 15 fiyatla satılan büyük boy albümler Fransa ve Belçika'da hala standart olarak kabul ediliyor. Almanya, İspanya ve İngiltere'deyse gene bunlara yakın yayın standartlarıyla dikkat çekiyor. Çocuklara yönelik eğlendirme amaçlı doğuşundan beridir Fransız çizgi romanı (bandes dessinées) okuyucularıyla bütünleşmiş ve özellikle 60'lı ve 70'li yıllarda onlarla beraber büyüyüp olgunlaşmış, toplumsal ve siyasi bir karaktere bürünmüştür. Bu arada yetişkinlere yönelik çizgi romanlar da Hollanda ve İtalya gibi ülkelerde gelişimlerini tamamlamışlardır. Özellikle Hugo Pratt "Corto Maltese"siyle, Mattioli'yse "Squeek the Mouse"uyla bu alana önemli katkılarda bulunmuşlardır.

"Çizgi roman bütünleşmiş bir anlatım biçimidir." Fransa'daki Angouleme Uluslararası Çizgi Roman Festivali'nin 59 yaşındaki kurucusu François Groux'un sözleri bunlar. "Yetişkin çizgi roman okuyucuları genelde üniversite mezunu, belirli bir kültürel seviyesi olan kimseler."

Geçen on yıl içinde Fransa'da çizgi romanlar ciddiyetiyle tanınan Le Monde gazetesinin kültür sayfalarında devamlı surette yer işgal ettiler. Kısa bir süre önce yapılan bir araştırmaya göre, 25-44 yaş arası her 10 fransızdan 4'ü çizgi roman okuyor. Ayrıca, geçen sene Fransa'da yayınlanan 675 albümün üçte biri yetişkinlere yönelik olarak hazırlanmış. "Fransa'da bir çizgi romancı, bir film yönetmeninden sadece bir adım geridedir. Amerika'da, bir tesisatçıdan ancak bir adım ileridedir." diyor Spiegelman.

İşin doğrusu, Fransa'da yaşayan Yugoslav asıllı sanatçı Enki Bilal veya Şili'li Alejandro Jodorowski gibi birçok çizgi romancı, yönetmen olarak sinemaya el atmıştır (ve oldukça başarılı olmuştur). Underground çizgi romanlarla başlayarak '92 Olimpiyatlarının resmi maskotu Cobi'yi yaratan İspanyol Javier Mariscal'i de ilginç bir örnek olarak gösterebiliriz.

Belçika'lı François Schuiten ile Fransız Benoit Peeters'in albümü "Brusel"da ikili, Brüksel'in tarihi binalarının yıkımını eleştiriyor ve kontrol edilemeyen korkunç bir hızla gelişen emlak ve inşaat sektörüne karşı çıkıyor. "Muhalefet Avrupa çizgi romanlarının ortak bir noktasıdır" diyor Pierre Christin. Bordeaux Üniversitesinde gazetecilik dersi veren Christin, Enki Bilal'le birlikte bir çok çizgi romana imza atmıştır. Solcu bir entelektüelin ideolojik yaklaşımıyla yazdığı senaryoları, yerinde röportaj mantığına dayanıyor. Bilal'in olağanüstü çizimleriyle bilinen 1983'teki "Hunting Party", Varşova Paktı'nın sona ermesi üzerine kuruluydu ve Bilal'le Christin bu albümü gerçekleştirmeden önce Doğu Bloku'nu ziyaret etmişlerdi. Son çalışması olan "The Night of the Clandestins", Fransızların göçmenlere olan tutumlarını ve korkularını ele alıyor.

Almanya, faşizmin sansürü

yüzünden çizgi romanda oldukça geri kalmış olmasına karşılık, son 10 yıl süresince kendi başarılı yaratıcılarını yetiştirmeye başladı. Bunlardan biri olan Gerhard Seyfried, "Escape from Berlin" albümünde, Hitler bıyığı taşıyan gülen bir çehre etrafında "Don't Worry, Be Nazi" sloganını yerleştirmiş. "İnsanları güldürerek düşünmeye zorlamak istiyorum" diyor 45 yaşındaki sanatçı. Bir keresinde park-metrelerin nasıl sabote edilebileceğini anlatan bir çizgi romanı yüzünden tutuklanmış olduğunu da belirtelim bu arada.

Latin Amerika'da iki apayrı çizgi roman ekolü gelişmiştir. Brezilya ve Meksika'da ucuz dergilere basılan çizgi romanlar söz konusu. Anjantin'deyse savaş sonrası Avrupa'dan etkiler taşıyan sofistike bir akım var. Senaryo yazarı Hector Oesterheld ve çizer Alberto Breccia bir seferinde Che Guevara'nın hayatını çizgi romana aktarmaya kalkışınca sansüre uğramışlar. 76'da askeri darbe sonrası Oesterheld askerlerce "kaçırılmış" ve "kaybolmuştu". "İki kızıyla birlikte işkence görmüş ve iğrenç şartlar altında öldürülmüştü" diyor Breccia, kendisinin de ölüm tehditleri karşısında evini terk etmek zorunda kaldığını hatırlatarak.

Uruguay doğumlu Breccia gençlik günlerini Buenos Aires'de geçirmiş ve çizmeye de fabrikadaki işinden sıkıldığı için başlamış. Bir Fransız eleştirmenine göre "çizgi romanın kara yıldızı" olan 74 yaşındaki Breccia, 4 ciltlik siyah beyaz çalışması "Perramus"u (korku yıllarını anlatır) ancak kısmi olarak ve o da 3 yıl önce hükümetin kağıt desteğiyle yayınlayabilmiş. Fransa, Almanya, İspanya ve İtalya'daysa eski çalışmaları tekrar yayınlanıyor.

Bu arada, Buenos Aires'teki sanat okulları yeni bir çizgi romancı nesli yaratmışlar. En tanınanı, 51 yaşındaki Jose Muñoz ve siyah-beyaz çizgisi Amerika ve Avrupa'da oldukça takdir ediliyor. Muñoz ve senaryo yazarı Carlos Sampayo, New York'ta geçen hikayeler hazırlıyorlar. Başarısız ve beş parasız bir dedektif olan "Alack Sinner" en karakteristik serileri.

Çizgi roman festivalleri bir çok uslubun bir araya geldiği yerleri oluşturuyor. Mayıs 93'teki 11.Barcelona festivalinde 80.000 kişi sıraya girip 25 Japon sanatçının sergilerini izledi. Japon çizgi romanları, genelde TV'deki çizgi filmlere bağlı kalmakla birlikte, geçen 5 sene içinde Avrupa'yı istila etmiştir. Japon manga'ları ve Amerikan underground dergilerine benzer bir şekilde, İspanyol çizgi romanları da cinselliğe karşı yoğun bir ilgi besliyor. "Her sanatçı eserlerlerinde kendi kişisel hayal ve takıntılarını işler" diyen Miguelanxo Prado, "Quotidiana Delirante" isimli çalışmasında sıradan insanların Kafkavari kabuslarını anlatıyor. Hatta Barcelona'daki İspanyol çizer Miguel Angel Martin sergisi için günlük El Pais gazetesi "18 yaşın altındakilere tavsiye edilmez" ibaresini kullandı.

Fransa-Angouleme'de Ocak 93'de 100.000'den fazla kişi 23 sergiyi gezdi. Ödül törenini, aralarında Japon telvizyonu, Finlandiya radyosu, çeşitli gazeteler ve çizgi roman dergileri adına yer alanların da bulunduğu 500'den fazla gazeteci izledi. Pastaneler çizgi roman kahramanlarının şekerden figürleriyle doldu. Fransa'nın cam ve çelikten yapılma 15 milyon dolarlık çizgi roman müzesi Centre National de la Bande Dessinée et de l' Image'da şampanyalar oluk oluk aktı. Bu müzede 200.000 dergi ve kitap, bilgisayar destekli çizim üniteleri, tiyatro ve sinema salonu, sergi ve çalışma odaları yer alıyor.

Angouleme'de sergisi olan, ayrıca "Fire" ve "Murmur" adlı albümleriyle dikkatleri üstüne çeken 40 yaşındaki Venedikli Lorenzo Mattotti "Beni günlük hayatın marjinal, mantıkdışı, hüzün dolu ve monoton tarafı ilgilendiriyor" diyor. Bir İngiliz eleştirmenin "saçma" olarak tanımladığı çalışmaları için "Hiç bir şeye bağımlı olmayan çizgi romanlar yaparım. Benim aradığım saf, sanatsal bir dışavurum" cevabını veriyor. Geniş kitlelere hitap etme amacında olmadığı belli.

Yetişkinlere yönelik çizgi romanların hala katetmesi gereken uzun bir yol var diyorsak, bunun sebebi bir çok çalışmada metnin henüz çizginin yüksek düzeyini yakalayamamış olmasıdır. Spiegelman veya Prado gibi bazı yaratıcılar kendileri yazıp çiziyorsa da, çoğu zaman yazar ve çizerler birbirleriyle çalışmak durumunda kalıyorlar. Genelde başarılı da oluyorlar, Christin-Bilal gibi... Ancak aralarında Schuiten, Mattotti, Dave McKean'ın bulunduğu bazıları da hayal gücünden yoksun metinlerin kurbanı olmuşlardır. İngiltere'nin en başarılı çizerlerinden olan McKean, geçen sene yayınlanan "Signal to Noise" adlı çalışmasını olağanüstü güzellikte tablolarla süslemiş olmakla beraber, yazar Neil Gaiman'ın kanserden ölen bir film yönetmeninin hikayesini anlatan minimalist metinleri hikayeyi düzlüğe çıkarmaya yetmedi. Diğer taraftan, Gaiman-McKean ikilisinin çok başarılı çalışmaları olduğu da aşikar. Ne var ki söz-çizgi beraberliği her zaman için beklenen veya umulan düzeyde gerçekleşmiyor. Başka bir İngiliz eleştirmenin, Roger Sabin'in dediği gibi : "Çizgi romanların % 80'i çöplüktür. Ama tabii, öte yandan, diğer alanların da % 80'i gene çöplüktür."

Yetişkinlere yönelik çizgi romanların katedeceği yol oldukça uzun (Japan manga'lari hariç). Yeni bir Astérix albümü tek bir günde 6 milyon adet satabiliyor. Diğer taraftan, yetişkinlere yonelik bir albümün 300.000 net satışı geçmesi başarı sayılıyor. Fakat 9. Sanat (Avrupalıların sinema ve televizyondan sonra numaralandırdıkları gibi) "ciddiye alınması gereken modern bir sanat dalıdır", Almanya'da bir derginin editörü olan Joachim Kaps'ın dediği gibi... Kaps doktora tezini çizgi romanlar hakkında vermiş ve şöyle devam ediyor : "Çizgi roman, sinema veya televizyona kıyasla daha aktif ve geniş kapsamlı bir alandır."

Doğru mu, değil mi bilemeyiz ama çizgi roman, -tv, sinema veya kitaplar gibi- içinde yaşadığımız çağın bir dışavurumudur. Ve konusu ne olursa olsun, bu alan her şeye açıktır.

Yukarıda yer alan yazı, TIME INTERNATIONAL dergisinin 1.11.93 tarihli, 44. sayısında Margot Hornblower-Paris imzasıyla yayınlanan "BEYOND MICKEY MOUSE" başlıklı yazının bir tür özetidir.

ÇİZGİ KARAKTERLER DÜNYASI DEĞİL BURASI

Çeviri: Kosta Ceran

1. Bölüm

Harlan Ellison

Joe Tobul'un annesi hayatımı mahvetti. Başka bir isim altında, Joe Tobul'un annesi sizin de hayatınızı mahvetti. Şu son 50 yıl içinde bütün Joe Tobul'ların anneleri -o kadar terbiyeli ve

namuslu, o kadar titiz olan, mutfağı öylesine temiz tutup neredeyse yerleri yalanacak kadar parlatan ve bir sineğe zarar vermekten bile aciz bu olağanüstü kadınlar- sayısız genç kız ve erkek çocuklarının yaşamlarını değiştirdi. Tamamen masum bir şekilde... Tıpkı Joe Tobul'un annesinin bana yaptığı gibi onca çocuğun çizgi romanlarını yokederek...

Son on yılda gökten düşer gibi birbiri peşisıra açılan yüzlerce comics shop'lardan birine girin. Hani şu bir asırlık gazete bayii dağıtımının hükümdarlığına son veren çizgi roman dükkanlarından birine... Ne görüyorsunuz ? 12 yaşındaki torununa refaket eden 50'sinde bir adam mı ? Evet evet, aynen öyle. Ellisinde bir adam. Bay 50. Ve Bay 50 ne yapıyor ? Torunuyla beraber o ay çıkan düzinelerce çizgi romanı karıştırıyor. Ah evet, işte onun zamanından kalma bir dergi : Captain Marvel Adventures, 1941 tarihli. İçini çekiyor Bay 50. Ve kasadaki satıcıya dönüp soruyor : "Ne kadar bu ? Bir zamanlar ben de bir tane almıştım !"

Buna benzer düzinelerce tartışmaya tanık olmuş satıcı, Bay 50'nin zamanında bu dergi için 10 cent ödediğini düşünerek kibarca gülümsüyor : "Çok iyi durumda değil. Biraz yıpranmış. O yüzden $ 2.700'e satıyoruz. Aslında çok yazık. Eğer biraz daha iyi durumda olsaydı $ 6.000'e satabilirdik." Rengi benzi atıyor Bay 50'nin. Gene iç çekerek : "Annem bütün çizgi romanlarımı çöpe atmıştı !"

Ve işte Bay 50'nin çocuklarını koleje yazdıramamasının sebebi burada yatıyor. Çünkü Joe Tobul'un annesi şimdi onbinlerce dolarlık değeri olan bütün o dergileri çöpe atmıştı. Bay 50 şu anda Riviera'da yaşıyor olabilirdi. Amerika'nın en büyük telefon* şirketlerinden biri olan A.T. & T.'de iyi bir konuma gelebilirdi. Ama gelemedi. Çünkü çizgi roman çocuk işiydi. Kimseye bir yararı yoktu. Hatta bir çocuk için zararlıydı bile. Red Ryder marka oyuncak tüfekten de beterdi. Tüfek olsa olsa bir çocuğun gözünü çıkarabilirdi. Oysa çizgi roman beynini çürütürdü.

Ne o ? İnanmıyor musunuz ? Eh, o zaman rahmetli Dr. Frederic Wertham'ın "Seduction of the Innocent" (Bir Masumun Baştan Çıkarılışı) adlı kitabını okumalısınız. 1950'li yıllarda basılmış bu kitapta Wertham, çizgi

*aslında computer

romanların, kısaca "çocuk" diye isimlendirdiğimiz bu masum yaratıkların o küçücük beyinlerini nasıl çürüttüğünü örnekleriyle açık seçik belirtiyordu. Böylece bütün Joe Tobul'ların anneleri, ister temizlik yaparken, isterse çocuklarının koleje gitmelerinden yararlanarak evdeki bütün bu zararlı dergileri sokağa attılar. Sonuç olarak çocuklarını korkunç bir yazgıdan kurtarmış oldular.

Evet, bir zamanlar durum öyleydi. Ama artık değil. Nihayetinde, Amerika da dünyanın geri kalanına ayak uydurarak çizgi romanı ciddiye almaya başladı. Bu, bir avuç ilerici, aydın, kültürlü yazar-çizerin kişisel çabaları ve ortaya çıkardıkları şaheser düzeyindeki çalışmalar ile oldu. Bunlar toplu iletişim araçlarını bu konuya eğilmek zorunda bırakmasa ve bu şekilde insanların bilinçlendirilmesi sağlanamamış olsaydı Amerika'da hala elli sene önceki gibi yazar-çizerlerin (ve okuyucuların) sömürülmesine devam ediliyordu.

Çizgi romanların yasak (veya sakıncalı) bir eğlence olduğu dönemler geride kaldı. Yetişkinler artık bir zamanlar hayallerini süsleyen bu olağanüstü, büyülü dünyayı unutmak, hayallerine gem vurmak zorunda değiller. Günümüzde çizgi roman, jazz, müzikal komedi, Poe'nun çizgisinde gelişen dedektif hikayeleri ve banjo'yla beraber Amerika'nın dünyaya yaydığı özgün 5 kavramdan biridir.

Buna rağmen, 20 veya 30 sene gecikmeli olarak "birdenbire" çizgi romanın farkına varan o "parıltılı" dergiler ve onların "yetenekli" editörleri, ellerindeki malzemeyi "Bang ! Smack ! Whack !" gibi geri zekalı başlıklarla sunmaya devam edebiliyorlar. Lakin üç nesil boyunca açtığı geniş ufuklarıyla bütün bir dünyayı etkilemiş olan bu tür, küçümsemeyi hak etmiyor.

Her Kasım ayında İtalya'daki Lucca kasabasında bir çizgi roman festivali düzenlenir. Aslında kasabanın kendisi çizgi romana dönüşür. Bütün kasaba ! Bütün dünyadan konuklar gelir. Piyasaya Little Nemo, Steve Canyon, Prince Valiant veya başka çizgi roman kahramanlarının resmedildiği özel baskılı pullar sürülür. Japonya'da her hafta milyonlarca manga (çizgi roman) basılır ve satılır. Bazıları bir sözlük kadar kalındır bunların. Ve daha çok yetişkinlerce okunur. Bir roman veya borsa rehberinden de fazla bir ciddiyetle.

Afrika'nın bazı bölgelerinde Marvel'in zenci kahramanı Black Panther efsanevi bir figür olarak algılanır. Fransa'da çizgi roman o denli ciddiye alınır ki Metal Hurlant (aylık çizgi roman dergisi), yıllarca en çok satan periyodik yayın olmuştur. Gene Fransa'da, dünyaca tanınan bir çizgi romancı ve illüstratör olan Jean "Moebius" Giraud'ya kültürel bir değer gözüyle bakılır.

Peki ya Amerika ? Ah, Amerika'da televizyon "Evangelistler"i (İncil'in öğretisini yaygınlaştırmayı misyonları olarak gören sahte mesihler) ellerinde Frank Miller ve Bill Sienkiewicz'in Elektra : Assassin'i, şeytanlar ve iblislerden bahsediyor. Hatta hayvani dürtülerden ve cinsellikten ve... ve... hümanizmden ! Oh, tabii ! Mighty Mouse da (Süper Kahramanların Disney versiyonu) kokain çekiyor ! Kafanızda bir kaç vida eksikse !!

Amerika'da yarım asrı geçkin bir süredir çizgi romanlar "Ciddi" sanat eleştirmenlerinin yardımlarıyla okunup atılacak, gereksiz ve değersiz bir şey olarak algılandı. Warhol'ler ve Lichtenstein'lar ortaya çıkıp sanata yeni bir tanım getirinceye dek, bu işe gönül vermiş bir avuç kişinin haricinde kimsenin tanımadığı bu kişiler birdenbire öne çıkıverdiler. İsimleri Modern Sanatlar Müzesi'nde rastlanmayacak bu kimseler, gene de bazılarına ilham kaynağı olmuştur Tıpkı ileride eserlerini Stan Lee, Jack Kirby, Jerry Siegel, Joe Shuster, Jack Cole, C.C. Back, Will Eisner, Bob Kane, Bill Finger'a adayacak olan Fellini, Truffaut, Resnais gibi. .

Belki yukarıda saydığım onca isim size yabancı geliyordur. Peki o zaman, ya şu isimler size bir şeyler hatırlatıyor mu : Captain America, Silver Surfer, Hulk, Superman, Plastic Man, Captain Marvel, The Spirit, Batman ? Siz sırtınızı dönmüş Yuppie imparatorluğunun doğuş ve çöküşüne hazırlanıyorken, çizgi romanlar kimsaya çaktırmadan birdenbire büyüdüler, yetişkin oldular.

The Incredible Hulk dergisinin son sayılarından birinde, Peter David isminde yetenekli bir yazar, 60 Dakika programında dahi izleyemeyeceğiniz kadar güçlü ve etkileyici bir hikaye yazdı. Evet, temelde başarısız bir deney sonucunda değişime uğrayarak yeşil bir canavara dönüşen zavallı Dr. Bruce Banner'ın başından geçenlere tanık oluyoruz bu dergide. Ama

kahramanımızın normal bir insandan, 3 metre boyunda bir yaratığa dönüşmesi sembolik olarak günümüz toplumunda bir hayli yaygınlaşmış olan maçoluk sendromuyla yakından ilgili. Ve hikaye, kenar mahalle kabadayıları ve özellikle kadınları hedef alan şiddet üzerine son zamanlarda yazılmış olan en güzel kurgu-araştırmalardan biri.

The Big Prize isimli başka bir derginin ilk sayısında Willis Austerlitz adında sessiz-sakin bir tiple karşılaşıyoruz. Bu Bay günümüz toplumunda herkesin ilgisini çeken bir şey kazanıyor günlerden bir gün : Büyük Ödül ! Ve bütün hayatı değişiyor... Gelecekteki bir TV show'undan gelen bir zaman yolcusu Bay Austerlitz'e bir hediye verir : Geçmişe yolculuk. Sevimli ve iyi niyetli kahramanımız kararını verir ve daha nazik, daha güzel bir dönemi, 30'lu yılları ziyaret etmeye karar verir. Ancak Bay Austerlitz'i bir sürpriz beklemektedir. 1930'lar hiç de hafızalardaki o nostaljik eski güzel günler değildir. Irkçılığın, büyük grevlerin, ekonomik bunalımın, Komünist Avı'nın devam ettiği günlerdir bunlar.

Günümüz örneklerinin bir on yıl önceki çizgi romanlarla pek bir ilgisi yok, değil mi ? Yukarıda verilen örnekler son dönemde üretilmiş sınırsız bir hayalgücü ve yaratıcılığın ürünü olan düzinelerce genç yazar-çizerin düzinelerce yaratısının sadece küçük bir kısmı. Bu bir avuç yetenekli gencin başarısı, o kadar kısa bir süre içinde çizgi romanı içinde bulunduğu kısır döngüden çekip çıkararak toplumun bütün ilgisizliğine rağmen Yüksek Sanatlar seviyesine çıkarmış olmalarıdır. Buna rağmen, Siegel ve Shuster'ın Superman'i hala Modern Sanatlar Müzesi'ndeki yerini almış değil. Oysa Warhol ve Lichtenstein'ı kopyalayanlar çoktan buradaki yerlerini aldılar.

Şöyle düşünün : Edebi başarının kıstaslarından biri evrensel kabul görme ise eğer, edebiyat tarihinin bütününde dünya yüzeyindki her kadın, erkek ve çocuğun bildiği, tanıdığı sadece ve sadece beş kurgusal yaratı vardır.

Irkutsk'taki çoban Hamlet'i duymamış olabilir; Jakarta'daki dul kadına Don Kişot ismi bir şey ifade etmiyor olabilir; ama bu gezegendeki her bir kadın, erkek ve çocuk Mickey Mouse, Sherlock Holmes, Tarzan, Robin Hood, ... ve Superman'i tanır.

Superman... Amerikan tarihindeki en büyük efsanelerden biri olan bu çizgi kahraman 1933'de 17 yaşındaki bir çift Cleveland'lı genç öğrenci tarafından yaratılalı beri, 50 yıldır büyüsünden bir şey kaybetmedi. Krypton gezegeninden gelen bu öksüz, zaman içinde televizyon ve radyo seriyallerinde, çizgi filmlerde, kitaplarda, çizgi romanlarda, Broadway müzikallerinde, yatak çarşaflarında, bardaklarda, Cadılar Bayramı kostümlerinde, plastik figürlerde, oyuncak bebeklerde hep yanımızda oldu. Ve Christopher Reeve'i bir yıldız haline getirdi.

Ne var ki Superman, çizgi roman alanına kapağı atmak isteyen iki gencin hayali olmaktan öte bir şeydir. O, 20. yy insanının ahlaki ve fiziki idealidir. O, cesaret ve insancıllığın, sorumluluk ve ahlağın simgesidir. O, insanoğlunun en büyük hayallerinden birinin temsilcisidir : Evrensel bilgi ve gücün insanın yararına kullanılması !

Çizgi roman doğuşundan bu yana, içinde barındığı toplumun bir aynası olmuştur. Ve nihayet, şu son on yılda, gerek kültürlü yetişkinler ve sanatseverler, gerekse seçici okurlar ve sosyal gözlemciler yavaş yavaş bu sanat dalını yeni baştan keşfetmeye başladılar.

Alan Moore, Paul Chadwick, Peter David, Frank Miller, Hernandez kardeşler, Dave Gibbons, Steve Moncuse ve daha niceleri içinde yaşadığımız toplumun önemli yansımalarını, hayallerini, iniş ve çıkışlarını kaydeden geniş kapsamlı, ciddi bir kütüphane kurma başarısını göstermişlerdir.

50'lerin bilim kurgu filmlerinin Soğuk Savaş paranoyasını yansıtmaları gibi, 80'lerin çizgi romanları da tıpkı bir ayna gibi korku ve tutkularımızı yansıtıyor. Batman : The Dark Knight Returns'de banliyö yaşamına, sokaklardaki şiddet hareketlerine ve normal vatandaşın çaresizliğine; The Watchmen ve V for Vendetta'da çokuluslu holdinglerin çılgınlıklarına, devlet sırlarına, nükleer çağda toplumun dengesizliğine tanık oluyoruz.

Ancak konumuz bu değil. Konumuz çizgi roman yayıncıları ve onların tüketim ve sömürmeye yönelik fırsatçı yaklaşımları. Ve tarihler Kasım 1981'i gösteriyor. Bu tarihin çizgi roman açısından önemi Jack Kirby'nin Captain Victory'sinin doğum tarihi olmasıdır. Bu dergi, Amerikan çizgi roman endüstrisi tarihinde, telif hakları yaratıcısına ait ilk dergi ünvanını almıştır. Bu büyük bir olaydı çünkü o zamana dek hiçbir yayıncı, yazar-çizerlerin kendi yaratıları üzerinde herhangi bir hakları olduğunu kabule yanaşmamıştı. Bu olayın üzerinden henüz bir on yıl geçmemişti ki, bağımsız yayıncı ve yaratıcılar büyük şirketlere kafa tutmaya başladılar. Bunun yanısıra, rahmetli Phil Seuling'in ön ayak olmasıyla gelişen direct-sales market olayı da var ki bu, bağımsız çizgi romanın yaygınlaşmasını sağlayan başlıca olguydu.

Direct-sales, iadesiz satış prensibine dayanan kısıtlı bir dağıtım sistemidir. Buna göre, dergiler gazete bayileri yerine bu dergiler için kendi dükkanlarında bir köşe açmayı kabul eden kişilere dağıtılır ve iade alınmaz. Buna karşılık, dergileri alan kişi, onları uygun bulduğu bir fiyata satma hakkına sahiptir. Böylece, yayınlandığı tarihte fazla satmayan bir dergiyi stokta tutup ileriki bir tarihte 3-4 katı bir fiyata satma imkanı vardır. Nitekim bu sistem hem iade alma oranı yüksek olan yayıncı için, hem de kârını günlük şartlara göre ayarlayabilen satıcı için kârlı olması açısından çok tutuldu ve yaygınlaştı. Hatta son dönemde, sırf bu sistemle çalışan çizgi roman dükkanları (comics shop) bütün bir ülkeyi kapladı.

Bu şekilde, hayal gücü zengin ve yetenekli çizgi romancıların da önü açılmış oldu. Ancak daha bir kaç sene önce kırılabilmiş bu zincirlerin tam olarak ne olduğunu öğrenmek istiyorsanız, o zaman bu zincirlerin ilk örüldüğü bir döneme geri dönmeniz gerek.

Yıl 1933. Yüzyılın başından bu yana çizgi romana benzer tek şey, gazete striplerinin (tek şeritlik çizgi romanlar) dergi formatında tekrar basımıydı (reprint). Fakat 1933'te, New York'daki basımevlerinden biri olan Eastern Color, ilk kez bugünkülere benzer renkli dergilr basmaya başladı. Bu şirketin asıl uğraşı gazeteler için renkli Pazar ekleri hazırlamaktı ve yukarıda sözü geçen 18 x 26 cm ebadındaki dergiler de firmaların reklamını yapmak üzere bedava dağıtılıyordu.

Eastern'da çalışan M.C. Gaines ismindeki bir satış elemanı bu işte iyi para olduğunu görerek firmanın kendi çizgi roman dergisini çıkarması gerektiğine karar verir. Gaines,

Amerikan çizgi romanında bir ekol olan Mad dergisinin kurucusu Bill Gaines'in babası olmasının yanısıra, renkli bir karakterdir de. Eastern'daki işinden önce bir çok işe girip çıkar, hatta alkollü içkilerin yasaklandığı bir dönemde pazarlamacı olarak çalışıp "Bira İsteriz !" sloganıyla alkollü içki satar. Ancak Gaines zekidir de. Çocukların bu gazete kağıdına basılmış soluk renkli karelere ne derece tutkun olduklarını kavramakta gecikmez. Ve böylece modern anlamda ilk çizgi roman dergisi olan Funnies On Parade piyasaya çıkar. Ardından da Famous Funnies ve 100 sayfalık Century of Comics... Her üç dergi de aynı yıl içerisinde çıkar.

Gene de, bu dergilerin içeriği orijinal değildir. Orijinal içerikli ilk dergi 1935'teki New Fun Comics'dir ve sabit karakterlerin maceralarını içerir. Dergiyi yayınlayan, Binbaşı Malcolm Wheeler-Nicholson'ın sahibi olduğu bir basımevinin kardeş şirketidir. Nicholson bu yayınevine Detective Comics'in kısaltılmışı olan DC ismini verir. Binbaşının çizgi roman tarihindeki rolü çok büyük değildir. Kısa bir süre sonra, 1937'de, DC'nin bir kısmını bu alana yeni yönelmiş olan Harry Donenfeld'a satar. Donenfeld, bir muhasebeci olan Jacob Liebowitz'i kendisine ortak olarak alır ve ona yayıncı görevini verir.

Ancak binbaşının, tarih sahnesinden çekilmeden önce oynayacak bir rolü daha vardır. Yıl 1936 ve binbayı New Fun, New Adventure, Detective Comics'te Dr. Occult ve Slam Bradley gibi stripler yayınlamaktadır. Bu striplerin yazar-çizerleri Jerry Siegel ve Joe Shuster'dır.

Böylece binbaşıyla ilişkimizi burada noktalarken Jerry ve Joe'yu New York'ta, DC'nin yeni yayıncısı Liebowitz'le randevularına giderken izlemeye başlıyoruz. Tarihler 4 Aralık 1937'yi göstermektedir ve bu üç kişi, 50 yıl sürecek bir yazar-çizer-yayıncı ilişkisinin temellerini atmaktadır.

Tarihçi Steve Gerber'a göre (kendisi aynı zamanda Howard the Duck'ın da yaratıcısıdır), bu görüşmenin sonunda ortaya çıkan kontrat dört ana maddeyi içeriyordu : a) Siegel ve Shuster gelecekteki 2 yıl süresince Slam Bradley ve The Spy adlı serilerini yalnızca DC için üreteceklerdi, b) DC bütün materyalin tek hak sahibi olacaktı, c) DC bu emekleri için iki gence sayfa başına $ 10 ücret ödeyecekti ve d) DC bu yazar-çizerlerin üretebileceği her yeni projeyi ilk olarak inceleme ve gerekirse reddetme hakkına sahip olacaktı.

Yıl 1938. Gaines, Donenfeld'a yardımcı olmak üzere DC'ye geçer. Bu arada Superman olası bir günlük strip yayını için çeşitli sendikalara tavsiye edilmiş, ancak reddedilmiştir. Sonuçta Siegel projeyi DC'ye götürür. Gaines, Donenfeld ve Liebowitz seriyi satın alarak yeni çıkaracakları Action Comics'de ana hikaye olarak kullanmaya karar verirler.

Devamında Liebowitz, Siegel ve Shuster'a imzalamaları için bir belge yollar. Belge şöyledir : "Aşağıda imzası olan ben, bir sanatçı veya yazar-çizer olarak, ismi Superman olan bir strip yaratmış bulunmaktayım. İşbu anlaşma gereği, tarafıma ödenecek olan $ 130 karşılığında, yukarıda ismi geçen yaratımın bütün haklarını; bu anlaşma tarihinden sonra elde edilecek bütün maddi ve manevi gelirleri; karakterin ismini ve serinin başlığını; bu serideki karakterlerin ve hikayelerin gidişatı ve içeriği hakkında karar verme yetkisini; geri almamak kaydıyla size ve kanuni temsilcilerinize devretmeyi kabul ve taahhüt ederim.

3 Mart 1938 Jerry ve Joe belgeyi imzalarlar ve 5 yıl boyunca bütün ümitlerini bağladıkları bu kahraman üzerindeki bütün haklarını sonsuza dek kaybederler (Gerçi kesin bir rakam vermek olası değil ama, sadece 1960 ile 1980 arasındaki 20 yıllık süre içinde DC'nin Superman ve ilgili yan ürünlerinden yaklaşık $ 250.000.000 kazancı olduğu tahmin ediliyor.).

30'ların sonlarında ekonomik kriz çok büyük boyutlara ulaşmıştı. Benzinin galonu 15 cent gibi yüksek bir fiyata satılıyordu Bir ekmek 7 cent olmuştu. Siegel ve Shuster'ın aldıkları $ 130 bugünkü şartlarla $ 2.000 ediyordu Artı unutmamak gerekir ki, zor bir endüstride zor şartlar altında ekmek parası kazanmaya çalışan Ohio'lu aç-bilaç iki gençtiler.

1975'de Ilya Salkind ve Pierre Spengler'ın Superman'in sinema haklarını satın almalarından sonra (ki filmin maliyeti önce $ 15.000.000 olarak hesaplanmış, sonradan $ 55.000.000'a çıkmıştı), bu anlaşmadan tek kuruş dahi almayan Siegel şöyle demişti : "Superman'a bakmaya dayanamıyorum. Beni hasta ediyor. Superman'i seviyorum. Fakat gene de, kafamın içinde, onu uzaydan gelme yabancı bir varlık olarak görmekten alıkoyamıyorum kendimi."

O tarihte Shuster ve Siegel 61 yaşındaydılar. Siegel ona yılda $ 7.000 kazandıran bir posta servisinde çalışıyordu. Shuster'sa görme yeteneğini yitirmişti, işsizdi ve kardeşi tarafından destekleniyordu. Tarihçi Gerber'ın dediğine göre, ikisi Forest Hills-Queens'te ucuz bir apartman dairesinde oturuyorlardı. Shuster bu daireden dışarı ender olarak çıkıyordu. Bugün her ikisi de Los Angeles'a taşınmış bulunuyorlar. Artık Warner Communications'ın bir yan kuruluşu olan DC'yse onlara senelik bir ödemede bulunuyor. DC'yle olan ilişkilerinden, son 50 yıldan veya pişmanlıklarından bahsetmedikleri sürece...

Tahmin edilebileceği üzere, bu yazının hazırlanması esnasında, ne Shuster'dan ve ne de Siegel'dan herhangi bir yardım göremedim. Dolayısıyla, Superman'in satın alınması esnasında ödenen $ 130'ın aslında Siegel ve Shuster'a önceki çalışmaları için ödenmesi gereken ama bu anlaşmayı imzalamalarını sağlamak üzere ödenmemiş bir miktar olduğu yönündeki söylentilere bir açıklık kazandırmak mümkün olamadı.

Gene de, daha dokunaklı hikayelere meraklı olanlar için, doğruluğu kanıtlanmış bir-iki örnek daha verilebilir. 29 Mart 1966, Broadway'de yeni bir müzikalin açılış gecesi... Oyunun ismi "It's a Bird... It's a Plane... It's Superman" (Action Comics'in ilk sayılarında kullanıldığından beri hiç akıldan çıkmamış bir cümle). Ve Batı 52. Cadde'deki Alvin Theater binasının önündeki kalabalık arasında zamanından önce yaşlandığı belli bir adam... Yürekler acısı, değil mi ? Evet, öyle tabii, ama o yaşlı adamın Joe Shuster olduğunu öğrendiğinizde yüreğinizdeki hüzün öfkeye dönüşürdü, yanılıyor muyum ? Düşünsenize bir, Superman'i yaratan, O'na hayat veren kişi, bu oyuna bir bilet alamayacak kadar parsızdı.

Bu yazı Playboy'un Aralık '88 sayısında yer almıştır.

ESKİ BİR DOSTUN VEDA KONUŞMASI

BİR HAYAL ÜRÜNÜ OLDUĞUMU SANIRLARDI BENİM, OYSA BENİ ÇİZENLERDEN DE, SİZ OKURLARIMDAN DA DAHA GERÇEKTİM KARELERE BÖLÜNMÜŞ SAYFALARDA... SİZLERE MÜREKKEP KOKAN ÇİÇEKLER, PARFÜMLERİN EN DOĞALIYDI BENİM İÇİN. GEZDİĞİM, GÖRDÜĞÜM HER YER, YAŞADIĞIM HER OLAY GERÇEKTİ, TIPKI HAYATLARINI KURTARDIĞIM İNSANLARIN GÖZÜNDE GERÇEK BİR KAHRAMAN OLUŞUM GİBİ. KAVGALARDA SİZİN İÇİNİZ RAHATTI, "NASIL OLSA KAZANACAK" DERDİNİZ GÜLÜMSEYEREK, AMA BENİM BULUNDUĞUM YERDE HER SİLAH SESİ YAKAN BİR KURŞUN, ATILAN HER YUMRUK BEYİNDE BİR ZONKLAMA DEMEKTİ. ALAYA BİLE ALDINIZ ZAMANLA YENGİLERİMİ "TILSIMLI SANKİ" DİYEREK, AMA DUYMAZDAN GELİP, SİZİN ADINIZA YENMEYE DEVAM ETTİM DERGİNİN SAYFALARINDA. KÜÇÜKKEN İNANCINIZ TAMDI AMA, BÜYÜDÜKÇE MASKARA ETMEYE BAŞLADINIZ BENİ; HAYRETTEN AĞZINIZI AÇIK BIRAKAN NUMARALARIM, SAÇMALIK OLMUŞTU ARTIK. SİZİN BOYUNUZ UZADI, BENSE İKİ BOYUTLU KAĞIDIN YÜZEYİNDE SIKIŞIP KALDIM... ÜNİVERSİTELERE GİRMEK İÇİN TEST KİTABI ALMANIZ GEREKTİ, BENİM KİTAPLARIMI KİLO HESABI SATTINIZ SOKAKLARDA. ÇOCUKLUK GÖZYAŞLARINI, BAĞRINA BASMIŞ SAYFALAR YAĞMURDA ÇAMURDA KALDI, BİLMEM KİMLERE GİTTİ. İYİLİKLE KÖTÜLÜĞÜ AYIRAN SINIRIN BENİM MACERALARIMDA FAZLASIYLA BELİRGİN OLMASI RAHATSIZ ETTİ SİZİ BELKİ DE; ÇÜNKÜ ARTIK BEYAZDAN ÇOK SİYAHA YAKIN GRİLERDİNİZ, YALNIZ BENİMLE DEĞİL, ALÇAKLIKLA, İHANETLE, KÖŞE DÖNÜCÜLÜKLE, MADDİYATLA BÜYÜMÜŞTÜNÜZ. AMA SİZİN İÇİN TÜM BU KAVRAMLARDAN DAHA ZARARLIYDIM BEN BÜYÜKLERİNİZİN GÖZÜNDE, ÇÜNKÜ SİZİN GERÇEKLİĞİNİZDE, GÖZÜPEKLİĞİN YERİNİ AÇIKGÖZLÜLÜĞE, KAHRAMANLIĞIN YERİNİ DALKAVUKLUĞA, İYİLİĞİN YERİNİYSE BİR İDEOLOJİLER BUHRANINA BIRAKTIKLARI ÖLÇÜDE UYUMLU OLABİLİYORDU İNSANLAR ÇEVRELERİYLE... BEKLEDİM, AMA YENİ OKUYUCULAR ÇIKMADI, BOŞ SALONLARA OYNADIM BİR SÜRE : İKİ-ÜÇ NOSTALJİK İHTİYARA, VİDEO OYUNLARIYLA HENÜZ TANIŞMAMIŞ BİR AVUÇ TAŞRALI ÇOCUĞA...

BENİ GERÇEK KILAN SİZİN İNANCINIZDI,
KAVGALARI KAZANDIRAN SİZDİNİZ BANA...
SİZ GİTTİNİZ, KAVGA FALAN KALMADI,
SERBESTSİNİZ, ALAY EDİN HAYDİ BENİMLE;
KÜÇÜMSEYİN DİYALOGLARIMDAKİ EDEBİYATI,
KIYASLAYIN YÜKSEK SANATLA, BENDEKİ TARAMALARI...
AMA ACIMAYA KALKMAYIN ASLA BANA,
YALNIZ KALSAM DA, CESARETİM AYAKTA,
SİZLER GİBİ KAÇMADIM BEN GERÇEK MÜCADELEDEN,
OLGUN VE UYUMLU OLDUNUZ BELKİ AMA,
KAHRAMAN OLMAK BİRAZ SIKI GELDİ GALİBA...

Murat MIHÇIOĞLU

ÇIKMAZ
MURAT MIHÇIOĞLU
PATİKADAN ANA YOLA DOĞRU KOŞARKEN, KALBİ ÖLÜM KORKUSUYLA ÇARPIYORDU
OYSA KÖYE GELDİĞİ GÜN HER ŞEYİ NASIL DA HAFİFE ALMIŞTI...
SAÇMALAMA ANA! KAN DAVASI DA NEYMİŞ! KİMSEYİ ÖLDÜREMEM BEN, HAYATIMI KİLİT ALTINDA TÜKETMEYE NİYETİM YOK!
BÜYÜK ŞEHİR SENİ TÖRELERİNDEN KOPARMIŞ OĞLUM. BABANIN KATİLİ HAMZAOĞULLARI'NDAN İBRAHİM MAPUSTAN ÇIKTI.
O ELİNİ KOLUNU SALLAYARAK KÖYDE GEZDİKÇE ŞEREFİMİZ BEŞ PARALIK OLUYOR. ÜZERİNE DÜŞENİ YAPMAZSAN, KANIMIZ YERDE KALACAK.
MEDENİYETİ KOKLAMIŞ OLMAK, BAZI GELENEKLERİN ANLAMSIZLIĞINI GÖSTERMİŞTİ ONA. NE KENDİ HAYATINI MAHVEDEBİLİR, NE BİR BAŞKASININKİNE SON VEREBİLİRDİ...
TÖRELERİN DE, HAMZAOĞULLARININ DA CANI CEHENNEME! KAPAT BU MESELEYİ.
1

AMA ODADA, HER ŞEYİ DİNEMİŞ OLAN, VE TÖRELERE KARŞI KOYMAYA CESARET EDEMEYECEK BİRİ VARDI: KÜÇÜK KARDEŞİ!
BEN YAPACAĞIM ANA.
YAPTI DA... BU ÇİLLİ, SISKA ÇOCUĞUN İBRAHİM'İ KÖY KAHVESİNDE NE BÜYÜK BİR SOĞUKKANLILIKLA ÖLDÜRDÜĞÜ, UZUN ZAMAN İNSANLARIN AKLINDAN ÇIKMADI.
BÜYÜLENMİŞTİ SANKİ, KAÇMAYA YELTENMEDİ BİLE... JANDARMALAR DA ALIP GÖTÜRDÜ ONU.
AMA HAMZAOĞULLARI ÖLDÜRMEKLE BİTECEK GİBİ DEĞİLDİ. BU KEZ TOP, ONLARIN TARAFINA GEÇMİŞTİ...
AĞABEYİ HÂLÂ KÖYDE! ONU ÖLDÜRDÜĞÜN ANDA BU İŞ BİTER, BAŞKA ERKEKLERİ YOK.
AVCI OLMAK İSTEMEDİĞİ BU İLKEL OYUNDA AV OLMUŞTU ŞİMDİ. BİR TANIDIKLARI TEHLİKEYİ HABER VERİNCE, TELAŞLA KAÇMAYA BAŞLADI. NE KARDEŞİ İÇİN ÜZÜLECEK, NE DE BAŞINA SARDIĞI BELADAN ÖTÜRÜ ONA LANET EDECEK VAKTİ VARDI. ANA YOLA VARIP BİR OTOBÜSE ATLAMAKTAN BAŞKA ÇARE GELMİYORDU AKLINA.
2

VE İŞTE ORADAYDI, YOLUN KENARINDA... DAKİKALARCA BEKLEDİ AMA TEK BİR ARAÇ GEÇMEDİ.
SİNİRLERİ İYİCE GERİLMİŞTİ Kİ, ARKASINDA BİR SES DUYDU
KAÇACAĞINI SANIYORSAN ALDANIYORSUN KÖPEK!
ANİDEN, KORKUNUN VERDİĞİ GÜÇLE İRİ HASMININ ÜZERİNE ATILDI. ADAM, KURBANININ GÖZLERİNDEKİ ÇILGIN İFADEYİ GÖRÜNCE BİR AN AFALLADI, BU DA, YERE DÜŞÜP SİLAHINI KAPTIRMASINA YETTİ.
HAYIR!
ELİNDE BULUVERDİĞİ TÜFEĞİN KABZASIYLA DEFALARCA KAFASINA VURDU YERDEKİ KANLISININ.
KRAK! KRAK!
KORKU ŞOKUNA GİRDİĞİNDEN, NE YAPTIĞININ FARKINDA DEĞİLDİ. HER ŞEY BİTİP BİLİNCİ YERİNE GELDİĞİNDE, ÖNÜNDE UZANAN CESEDE HAYRETLE BAKTI.
3

DİZLERİNİN TİTREMESİNE
ENGEL OLAMIYORDU.
GÖZLERİ KARARDI, OLDUĞU
YERE ÇÖKÜVERDİ
KAÇMAYA ÇALIŞTIĞI
İNSAN YAPISI TUZAK
VAHŞİ HAYVANLARA
ÖZGÜ BİR CİNA-
YET İŞLETMİŞTİ
ONA. BUNUN
YÜKÜNÜ ÖMRÜ
BOYU SIRTINDA
TAŞIYACAĞININ
FARKINDAYDI.
HAVA KARARMIŞ, YILDIZLAR GÖKYÜZÜNE DÖKÜLMÜŞ-
TÜ. YORGUN BİR ADAM, GEÇ KALAN BİR OTOBÜSE
İŞARET ETTİ. BU OTOBÜSTEKİ İNSANLAR, ARALARINA
KATILACAK YOLCUNUN AKLINDAN GEÇENLERDEN DE,
YOL KENARINDAKİ ÇALILARIN ARDINDAN GELEN
LEŞ KOKUSUNDAN DA ASLA HABERDAR OLMAYACAK-
LARDI...
MMMS 7/94

FAN FİN FON

-Koloni muayyen zamanlarda çıkıyor! O zaman da bu dergiyi kadınlar alamıyoo, okuyamıyoo çünkü o zaman muayyen oluyoolar!

-Bizim Ömer'in (Yeşilçam filmlerini sesli çizer) oturduğu ev yanmış, Yanar tabii, o kadar ayıp şey çizmeyecektin oolum..

-Kosta artık kalfa olmak istediğini beyan etti. (Düşüneceğim) çırağım benim, canım, çırağım

-Nuri Kurtcebe Hustler dergisinde Robin Hood imzasıyla çiziyor. Adam nelere karşı duruyor, nelere direniyor. Zenginden alıyor fakire veriyor, meydan okuyor. Ama Robin Hood kalıyor, Köroğlu olamıyor hatta Don Kişot bile olamıyor

-Koloni'yi Naregatsı iki misli fiyata satıyordu, Sarkis abimiz öyle uygun görmüş. Teşekkür ederiz.

-Pppuuuşşttt! (K.C.)

-Hayat fani, ölüm anı/ Bir kerecik versen n'olur yani? (Anonim)

-En büyük kötülük en büyük iyilik için gereklidir. (Nietzche)

-Ne Allah vardır, ne de Buda. Sadece ağlayan gökyüzü. (K.C.)

-Son Sözler (1): Ben denedim- Korkmayın- Sonra görüşürüz- Çok kolay- Düz mü yürüyeceğim- Atlasam bi şey olmaz mı?- Ben uçabilirim- Yardımınıza ihtiyacım yok- Senin için ölebilirim- Bundan başka hayat var mı?- Yaklaşırsanız atlarım- Korkmuyorum- Heyoo!!- Teker teker gelin lan!

-Fanzin cid-ti bir iştir, cid-tiye almak gerekir. Koş yavrum, minare gölgesiyle davul tozu kap da getir, abilerin fanzin çıkartacaklarmış.

-Herkes aslında çok küçümser Çizgi Romanı... Öteden beri Resimli Roman yapıyorum dediğim zaman "demek siz yapıyorsunuz o romanları" derler sonra "eee, başka ne iş yapıyorsunuz" diye sorarlardı. Bunu soran okumuş, yazmış adamdır. Hakimdir, avukattır, doktordur. Onların bir çırpıda okudukları işi benim de bir çırpıda yaptığımı sanırlar. (Faruk Geç)

-Her şey karanlık/ Nerde insanlık/ Kula kulluk edene yazıklar olsun. (Orhan Gencebay)

-Taklitlerimden sakınınayın, "Küçük Balonları" okuyun, okutun, tavsiye edin.

-Çizgi Roman konusunda hiç bir yere ulaşamadığım için bizi kıskandın onun için yazdın o mektubu! (Bir yere ulaşan adam büyük şef Ulaşman)

-Oturup düşünürsen eğer; üniversiteleri bir tarafa bırakıp gazeteleri de okumazsan, gülen insanların sayısı o kadar çok ki! (K.C.)

-Ölene kadar uyu, elbet gelecektir yaşamın sonu. (Beckett)

-Dergiye gelenler baskı altındaki asık yüzlü kadınlar. Hayatı çok ciddiye alıyorlar. İlk başta çok alem bir ortam bekliyorlar. Herkes hiç durmadan gülüyor, eğleniyor sanıyorlar. (M. Çağçağ)

-Kabus bu yaşananlar. Ben uyanacağım, siz orada kalacaksınız.

-İnsan vücudunun toplam elektrik gücü yaklaşık olarak volt'un on binde beşi kadardır. Tabii ki bu enerji, Broadway'i ışıklandırmaya yetmekten çok uzaktır. Aslında bu enerji, bir sosisi kızartmaya bile yetmekten uzaktır. Dolayısıyla, Tanrı'nın bize elektrik faturası yollamamasına şaşmamak gerek. Ne de olsa, böyle bir durumda tahsil edeceği para, faturaların posta masraflarını bile karşılamaya yetmezdi. Enerjinizin değerini bilin! (K.C.)

-Anam avradım olsun bunun ıhlaması can alır, sürtmesi ocak söndürür. (Esir şehrin mahpusu, K. Tahir)

-Hah hah ha!! (Burada gülünecek)

-Fan Fin Fon, miladından bu yana tarafımdan yazılmıştır. Kim bu hıyar sorusunun muhatabı benim, saygılarımla arz ederim. (L. Cantek)

-Senin yokluğunda senin yokluğunu hissettirmeyeceğim Usta! (Kalfalığa terfi edemeyen Çırak)

-Şimdi, stil değişince bir kasıntılık giriyor işin içine... yani Enver Paşa'yı benzetebilmek krampı giriyor. Fotoğraf gibi olmak, inandırıcı olmak dediğiniz zaman bir tutukluk oluyor. Karaoğlan'daki kıvraklık yok. Şimdi kostümler değişmiş, her şey değişmiş. Dökümanter olmak telaşı yüzünden hiç bir zaman Karaoğlan'daki rahatlık, virtüözlük olamıyor. (Suat Yalaz)

-Marvel'in Fin Fang Foom adında bir ejderhası olduğunu biliyor muydunuz? (K.C.)

-Yukarıdaki size ne hatırlatıyor? Levo bize neden bu ismi layık görmüş? Hain Levo! (Fan Fin Fon'cular)

-Diğerlerinin aksine ben ne istersem yaparım/ Ben onlar gibi değilim/ Utanmam yoktur benim. (Madonna)

-Düşün düşün boktur işin! (Türk Atasözü)

-Marjinal üçlü bi gün bi daa biraraya gelecek. İstiklal Caddesindeki Sultanahmet köftecisinin kızını yad edeceğiz. O umarsız bakışları, o yuvarlaklıkları, ne biliim işte oralarını buralarını konuşacaaz, de mi lan? (Ustanız)

-Lan abazalığınızı herkese ilan etme lan! Bi kız bulun bana lan! Ah Sultanahmet Köftecisi Ah!.. Tavsiye ederim ha! (Çırağınız)

-Bir ev yanıyor ve evin içinde bir kedi ile Rembrandt var. Hangisini kurtarırsın? Tabii ki kediyi çünkü o canlı, sanat ise ölüdür; tuvaldeki renktir,boyadır, sanat hayatın inkarıdır. (N. E.)

-Hayır sanat olmazsa o kediyi bile göremeyiz, onun farkına varamayız. (Northern Exposure- "Kuzey'de Bir Yer"den)

-Senin Amigo da, yardımcıları da, sulak yerde büyümüş. (Anonim)

-Beyond honour there is Duty... Beyond duty, Obsession... and beyond obsession, Insanity.. Beyond that, there is only... Judge Dredd! !! !!!

-Ha? Ne? Yukarıdaki ne mi oluyor? Ne biliim abi, dergide öyle yazıyodu ben de kopyeledim işte. Hem sonra, fena mı etmişim yani? Yoksa . yoksa siz İngilizce bilmeyenlerden misiniz? Ooo-hoooo-oooo! Siz nerelerdeydiniz be abi be?

-Ne? İngilizce biliyorsunuz da Judge Dredd'ı mi tanımıyorsunuz? Heh! Hayret bi şii. Bizim polisin yüzünde hep onu görebilirsiniz. Önce vurup sonra soran cinsinden. (Nah yazarım adını. Ya bunu bi polis amcamız okuyo idiyse? Haaa?)

-Sonu iyi olan her şey iyidir. (Shakespeare)

-Şekspir mi, mutlaka o da Teksaslıdır. Biz bu sözü yıllardır söyleriz. (John Wayne)

-Armağanların en güzelini elimizde tutuyoruz: Özgürlük!!

-Armağanların daa bi güzelini de elimizde tutuyoruz. Sakının kızlar! (K.C.)

-Bu dergilerin çok satması gerekmiyor, çok satması aynı türden çok insana hitap etmesi anlamına geliyor, az satması ise sıradanlığın dışına çıkmak isteyenler vardır, onlara hitap etmesi demektir,bunlar da hiç bir zaman çok olamazlar. Herkesin işte ne bileyim Çizgi Romanın teorik alt yapısını bilmesi, Hugo Pratt'ı tanıması gerekmiyor. Bence böyle dergilere düşen işlev kendilerini medyatik ortamın dışında hisseden insanların sığınabileceği bir ortam hazırlayabilmek olmalı. (Niyazi Çöl)

-Yukarıdaki sözlere iki cevap verilebilir: 1- Hah? Pratt da kim? Pritt'le bir ilgisi var mı? 2- Aynen katılıyorum. Herkes Asterix'i tanımak zorunda değildir. 3- Ben Red Kit'i bilirim. Özal da severdi. Gazetelerde okudum. (K.C.)

-Hani iki cevap olacaktı? Matematik sıfır.

-Sonu iyi biten herşey iyidir.

-Bunu zaten yazmıştık.

-Bana ne! Bana ne! Bi daa yazalım!

-Ben buradayım. Siz de orada mısınız?

-N'ayır. Biz buradayız. Sen neredesin?

-Son Sözler (2): Bu araba kaç basıyoo?!- Aletime küçük diyemezsin- Korkma ben attığımı vururum- Suyun fazla derin olmaması önemli değil asıl iş atlamasını, dalmasını bilmek- Baba hamileyim- Oolum beş taş çaldım ruhun duymadı- Bana bir daha sulu bira getirirsen fena olur- Sen bakire değilsin!- Ölmek istemiyorum- Karın seni aldatıyor, bir dost- Ben askere gidiyom.

-Size yalan söyledim. Ben bakir değilim! (K.C.)

-O mektubu sen yazdın/ yazmadım/ yazdın, o sensin/ değilim/ yazdın/ yazmadım. .

-Sol bir yayın olarak lanse etti kendisini Gırgır. Dergide o zamanlar klasik Avrupa marksistleri gibi davranan bir grup vardı. Ben de bu gruba dahildim. İdeolojik olarak bu grup dergiye hakimdi. Ve özünde bir diktatör olan Oğuz Aral, ticari olarak bir alternatif getirdikleri ve dergiyi sattırdıkları için bu grubun dümen suyuna girmişti. Hiç birinin sosyalizmin özü ve sorunlarıyla ilgili herhangi bir görüşleri yoktu. Gerçekte Gırgır son derece popülist ve milliyetçiydi. (Sarkis Paçacı)

-Çizgi Romancı bir kızla evlenilse, orgazm sigarası yerine mesela Kaptan Swing okunabilir. (M. Mengü)

-Okul = Üniversite – İyi iş – Başarı – Saygı = Güzel cıvırlar = Bok gibi para = Mutluluk. (Yorumsuz)

-İSA: Hey, baba!/ TANRI: Evet oğlum?/ İSA. Baba, bugün yolda Batı uygarlığına rastladım. Israr edince dayanamadım, eve dek yanımda taşıdım. Bizimle kalmasında bir sakınca var mı?/ TANRI: Tabii ki var! Hemen bulduğun yere götürüp bırak. Kim bilir bu zamana dek hangi çöplükte sürtüp duruyordu! (K.C.)

-İyi mükemmelin düşmanıdır

-Pazar sabahı oldukça geç kalktım yataktan. Dışarıda gün, buruşuk ve ağırdı. Edgar Allan Poe'nun picamalarını hatırlatıyordu. (K.C.)

-Yaşamın hikayesi bir göz kırpışından daha kısadır. Aşkın hikayesi merhaba ve hoşçakaldır. Tekrar buluşana dek... (J. Hendrix)

-Bu işin canavarı olduğuna inanan, kopya çekmeyen, işimize karışmayan, saf, ebleh, ablavut Çizgi Romancılar arıyoruz.

-Döğüşmektense sevişmeyi tercih ederim. (Kara Murat)

-Don't Worry, Be Sexy!

-Bugün Amerikan Çizgi Romanının en önemli sorunu çok ucuz olmasıdır. Çok ucuza mal edilip çok ucuza satılması toplumda onu ne saygı uyandıracak ne de uyandırmayacak bir konuma getirdi. (Walt Simonson)

-Superman'in, Tarzan'dan Baytekin'e kadar tüm üstün insanlarda olduğu gibi, cinselliğinin zayıf olduğu ve ancak üstün insalıktan vazgeçebildiği zaman sevgilisine kavuşabileceğinin (diğer bir deyimle seks yapabileceğinin) vurgulanması nefis bir ironi. (Atilla Dorsay)

-Dorsay'ın en sevdiğim ve saygı duyduğum sinema yazarı olduğunu biliyor muydunuz? Acaba ona da bir sayımızı yollasak mı? (K.C.)

-Olmaz! Sen küçükken kazana düştüğün için sana ilaç yok. (Hokusfokus)

-Asterix'in ülkemizde tekrar yayınlanmaya başladığını biliyodunuz mu? Remzi Kitabevi'nden. Sakın almayı unutmayın. (K.C.)

-Ama Kosta almadı! Ama Kosta almadı! Yaa!?

-Çizer dilediği anlamı yaratmak için biçimle oynar. Ama kimi kez çizer biçime ne denli özen gösterirse göstersin, dilediği anlamı oluşturamaz. Kültürel kodlar / alt kodlar eserin, üreticisinin dışında açımlanmasına yol açar. Çünkü Çizgi Roman, kendisini yaratandan bağımsız olabilir ama kendisini okuyanlardan bağımsız değildir. Çizgi Romanın yaratılma aşaması bir keredir. Ama okunma ve beraberinde yorumlanma aşaması okuyanlar için sayısızdır.

-Sinema da öyle değil mi? (K.C.)

-**Kit'in** eşcinsel olmadığını görmek için maceraları biraz daha dikkatli okumak yeterli. Bir kaç kez lüks salonlarda, aşk odalarında yakayı son anda kurtarmıyor mu? (Sergio Bonelli)

-**Suat Yalaz'dan** yürütme resim almasını öğrendim ve o iyi bir şey olmadı. Çünkü önceden sahneyi tamamen kendim kurardım. Daha özgün, daha güzel oluyordu. O bana kopyacılığı öğretti. (Talat Güreli)

-**Vay vay vay!..** Şu işe bak be! (K.C.)

-**Hey!** Aranızda Talat'ın Türkiye Çocuk'da yayınlanan Hızır Bey'inde kaç kere Allah lafını kullandığını bilen var mı? Varsa bana da söylesin. İstatistikler için gerekiyor (K.C.)

-**Söylentiye** göre uzun bacaklı, uzun burunlu, uzun bıyıklı bir komik prensinin çocuklarıyız. Kimimiz peri kanadı kullanmayı, kimimiz yalancıktan gülmeyi, kimimiz karanlıkta parlamayı iyi biliriz... Alışkanlık olduğu üzere, gösteri bittikten sonra "arkada" gizlice ağlarız... Pırlanta yılları hatırlayabilenlerimiz, tükenmez yemişli bir ağacı taşlayış efsaneleri anlatırlar. Şimdilerde ise cılız bir ağacın loş gölgesinde, birbirine uzun ömürler dileyen ihtiyar ateş böcekleriyiz. Yakında bir rüzgar zayıf ve yorgun düşenlerimizi almaya gelecekmiş derlerse de siz merak etmeyin, biz bir yolunu bulur, sizi yine eğlendiririz, mutlaka yine eğlendiririz... (Bahadır Baruter)

-**Hay binlerce** geyik boynuzu. (Mr Blöf)

-**Savaş Dinçel'in** yaptığı "Çizgilerle Nazım Hikmet" Çizgi Romanının Seka'da hamur haline getirildiğini biliyor muydunuz?

-**İki ayrı** dünyadır çatışır düşmancasına/ İlkel çağların umutsuzluğunu açığa vururcasına/ Umutsuzluğu herşeye karşın/ Yüreklerimizde zincirleri kıracak umutlar var/ Saldırının sıcağındaki güçler savaşına/ Bu bir tutkudur öldürür (Nuri Kurtcebe)

-**Bi bok** anlamadım yaa! (K.C.)

-**Bilin** ki kimseden buyruk almam, hele genç ve güzel bir kadından asla! (Karaoğlan)

-**Ehliyet** alanlar! Trafik kurallarından haberiniz var mı? İşte trafikte asli kusur sayılan durumlar: 1) "Arkadan" çarpmak, 2) Kırmızıda "geçmek", 3) Tek yöne "tersten" girmek, 4) Karşı yöne "girmek", 5) Yasak yerde araç "çekmek", 6) Yanlış manevra "yapmak", 7) Kavşakta "ilk geçiş" hakkına uymamak, 8) "Manevra" şartlarına uymamak, 9) "Dar" şeritte geçiş önceliğine uymamak, 10) Şeride "tecavüz" etmek, 11) Park edenlere "çarpmak", 12) Şerit dışında "park etmek". Yemin ederim tırnak işareti hariç hiç bir şeye dokunmadım. Kitapta aynen öyle yazıyor. (K.C.)

-**Ehliyetimi** yeni aldığım belli oluyor mu? (K.C)

-**Kolonistler!** Sız siz olun, trafiğe çıkmayın. Aranızda bir sapık dolaşıyor.

-**Yalan!** Dolaşamıyorum, çünkü arabanın aküsü boşaldı. "Refill" edene dek emniyetttesiniz.

-**Geçen sayımız** öncekilerden daha çok sattı. Bu ne demek biliyor musunuz? Geçen sayımızı öncekilerden daha çok bastık demek. Keh keh!

-**Gene** yalan söyledim. Yukarıdakilerin hepsini ben yazmadım. %90 gibi küçük bir kısmını arakladım. Ben bir yalancıyım. (K.C.)

-**Bu sayılık** bu kadar. Gelecek sayımızda buluşmak üzere.

-**Huuuu huuu uuu!** Seçim geliyür müü?

Levo ve Mıh-Mıh...

ONLAR DA ÇİZGİ ROMAN OKUYOR...

LEVENT CANTEK

Hepimiz, gizlice okuduğumuz Çizgi Romanlar yüzünden yaşadığımız muhalif günleri hatırlarız. Kimse gerekçelerini açıklayamasa da Çizgi Roman okumak ayıptır, günahtır, çocukçadır ve en önemlisi yasaktır. "Ama neden?" "Çok konuşma! Bunları okuyacağına dersine çalış!" "Sen hala bunları mı okuyorsun?"...

Bizdeki bu küçümseyici - suçlayıcı yaklaşımların benzer suretleri bütün totaliter - otoriter rejimlerde yaşanmış veya kalıcı emarelerle yaşanıyor. Oysa Batı'da Çizgi Roman sanat olarak sayılmasının yanı sıra tamamıyla bir genel kültür konusu... Öyle ki Amerikalılar, 2. Dünya Savaşı'nda içlerine sızan Alman casuslarını ayırt edebilmek için sorgulamalarda Çizgi Roman kahramanlarını sormuşlar. Zira Hitler Çizgi Romandan nefret ediyormuş, ülkeye hiç bir Çizgi Roman girmediği için Almanlar da malum, çuvallamışlar. Hitler gibi Mussollini de Çizgi Romanı yasaklamış. Ama çocukların direnişi yüzünden Mickey Mouse "Topolino" adıyla yayınını sürdürebilmiş. Walt Disney'in bu başarısı İtalya'da halen sürüyor. Kitapları ülkemizde peynir ekmek gibi satan Umberto Eco'nun "Foucault Sarkacı" adlı romanının yine Walt Disney firması tarafından, yayınıyla aynı anda Çizgi Romanının yapıldığını biliyor muydunuz? Eco büyük bir heves ve merakla her sayısının çıkışını beklediğini anlatıyor. İşin ilginç tarafı, Eco'nun yeni çıkacak romanı da kesinlikle Çizgi Roman olacak. Aslında Eco da tam bir Çizgi Roman delisi. Bu yüzden ünlü Amerikan Çizgi Roman kahramanları Steve Canyon ve Superman üzerine yaptığı incelemelerden ne kadar keyif aldığı aşikar. Söz İtalyanlardan açılmışken, Eco yalnız değil. Ünlü ve farklı yönetmen rahmetli Fellini ilk gençlik yıllarında bizzat Çizgi Roman çizeri olarak çalışmış. Sevenleri hatırlar, Mandrake tiplemesine ne tatlı bir gönderme yapmıştı. Fellini'nin Çizgi Romanla ilgisi hep sürdü. Ölümünden önce Milo Manara'nın hazırladığı "Trip to Tulum" (Tulum'a Yolculuk) adlı albüm de bu ilginin başarılı bir örneği oldu. Yönetmenlerin bu türe olan ilgisi hep var. Ünlü Spaghetti Western'lerin ve son büyülü "gang", **Bir Zamanlar Amerika** filminin unutulmaz yönetmeni Sergio Leone, bakın neler demiş: "Yönetmen olmak isteyenlere derim ki, öncelikle pek çok Çizgi Roman okusunlar. Aslında Leone'nin ilk adım olarak gördüğü Çizgi Romanın anlatım teknikleri açısından sinemaya büyük katkıları oldu. Renk kullanımı, olayın sahne sahne bölünmesi, bakış açısını değiştirerek kurguyu güçlendirme, geniş kadrajları küçük parçalara ayırma, iç dermlik üzerindeki ışık oyunları gibi anlatım teknikleri bu mutlu alış-verişin verimli bir kaç sonucu.... Çizgi Romandaki bu farklı anlatım açılarının dünya sinemasında kurgunun babası olarak bilinen Sovyet yönetmen Sergei M. Eisenstein tarafından uzun süre incelendiğini biliyoruz. Amerikan sinemasının gerçek kurucusu olan David W. Griffith'in de bu teknikleri açıkça kullandığını kitaplarından anlıyoruz.

Sinemanın dışında edebiyatta da Çizgi Romanı yüceltenler çok fazla... John Steinbeck ciddi ciddi Nobel'in Hoş Memo (Li'l Abner) çalışmasıyla Al Capp'a verilmesini önermişti. Mario Puzo "Superman", Oliver Stone "Conan" filmlerine, Stephen King ve Harlan Ellison "Batman" Çizgi Romanına senaryolar yazarken eski ama taptaze aşkları için keyifli kaçamaklar yapıyorlardı. Bizde Çizgi Roman bir türlü klişelerden kurtulamazken, eloğlu Moebius felsefesinden, Tarzan'ın ideolojik varyasyonlarından, Bilal'in politik odaklanmalarından söz ediyordu. Çizgi Romana o kadar yoğun anlamlar yüklendi ki, sonunda sanat dergilerinin dışında başlı başına Çizgi Roman eleştirilerinden oluşan dergiler çıktı. Fransız Sineması'nın başatlarından "Yeni Dalga"cı Alain Resnais (ki kendisi Fransız Çizgi Romancılar Derneği kurucularındandır) Çizgi Romanların içerdiği sosyo - politik gelişmeler üzerine "Yeryüzünün Tüm Belleği" adlı bir belgesel çekti. Başlangıcında yalnızca çocuklar üzerine düşünülerek üretilen Çizgi Romanlar, sonraları aşağı yukarı her devirde propaganda aracına dönüştü. Bu şekilde yapılan Çizgi Romanlar içinde en ünlüsü hiç kuşkusuz ünlü Sovyet ozanı Makayovski'nin senaryolarını yazmış olduğu Marksist çalışmalardır.

Çizgi Romana gösterilen ilgi, popüler kültürün önemli bir anlatım aracı olmasına karşın, başarılı entellektüel kaçamaklar çıkartmış olmasından kaynaklanıyor. Picasso uzun yıllar Amerikalı Cone Kardeşler'le Çizgi Romanla ilgili bir alışveriş yapıyor. Onların gönderdiği Çizgi Romanlara karşılık eskiz ve karalamalarını yolluyor. Gerçi 60'lı yıllarda tüm sanat dallarını kaplayan pop-art akımı herkesten daha fazla Çizgi Romanla ilgilendi. Bunların içinde marjinal ve entellektüel Andy Warhol, daha sonraları Roy Lichtenschtein, Jess Colins, Mel Ramos, popüler Çizgi Roman idollerini resimlerinde kullanarak genel geçer sanat formlarına alaycı bir kontrast getirdiler. 80'li yılların post-modern anlatımlarının en önemli ismi David Lynch, Çizgi Romandan sinemaya geçmiş son isimlerden... Farklı karakterlerin, şiddetin ve ayrıksı öykülerinin kendisine Avrupa Çizgi Romanlarından miras kaldığını söylüyor. Aslında örnekler o denli çok ve çeşitliliğe sahip ki, bizim anlattıklarımız ancak tuz-biber...

Siz Çizgi Roman okuyun ve hiç de gocunmayın.

Torpedo'nun bu karesini orjinalinden çok farklı olarak tercüme ettiğimiz için, İngilizce bilenler faydalansın diye bir daha basmayı uygun bulduk. Değerimizi bilin.

MURAT MIHÇIOĞLU

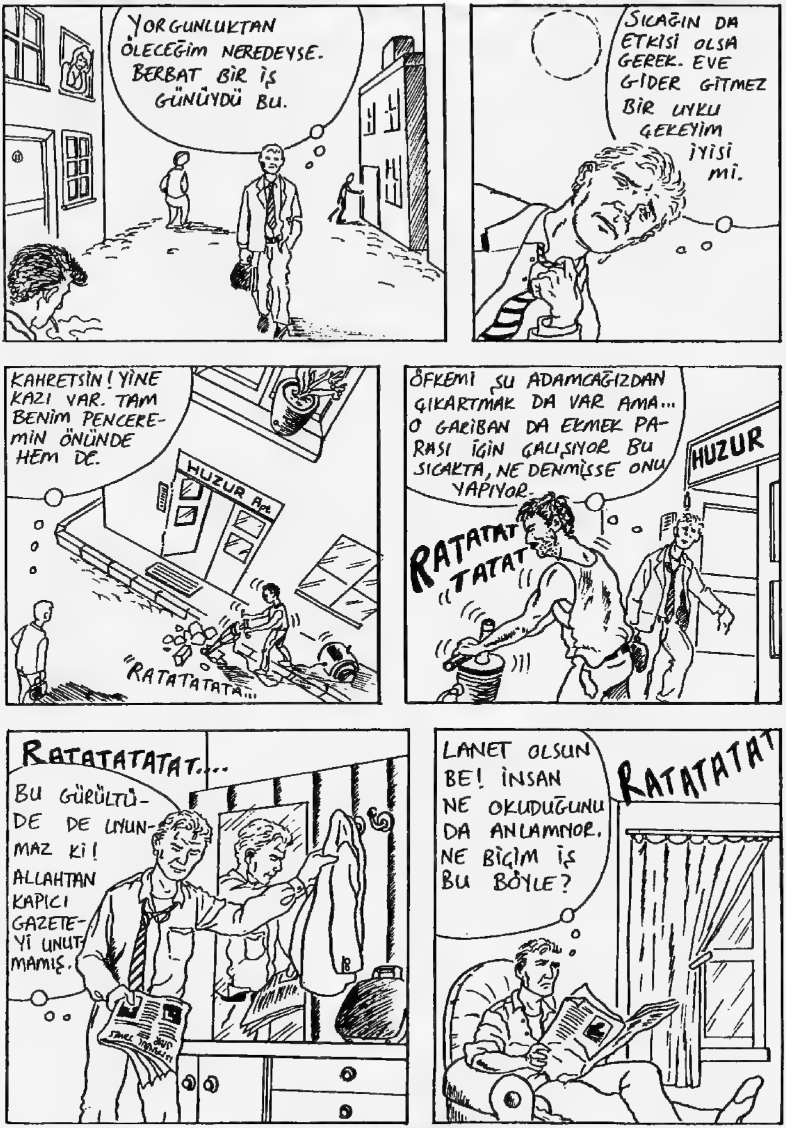

BUNU ANCAK TELEVİZYONUN SESİ BASTIRIR. DÜNYANIN EN APTALCA KLİBİNE BİLE RAZIYUM
TATATAT RATATARA
KLİK!
ASLINDA NORMAL DEĞİL BU KADARI, BELEDİYEYE TELEFON AÇIP ŞİKAYET ETMELİ, AMA...
TARATAT ARATATA
BOŞVEEER... SESİ SONUNA KADAR AÇINCA ETKİ ETMİ-YOR İŞTE!
RAHATSIZ OLAN BİR TEK BEN DEĞİ-LİM YA, BAŞKALARI UĞRAŞSIN. BEN ZATEN YORGUNLUKTAN ÖLMÜŞÜM.
TATATA
HUZUR Apt.
RAT ATATATATA...
MMMS 7/94

BİR HİÇ UĞRUNA

Isaac Asimov

Çeviri: Kosta Ceran

Bütün insanlık tek bir vücut olmuş, korku ve ve heyecenla yaşamlarını sona erdirecek o kara deliğin yaklaşmasını bekliyordu

Kara deliği ilk olarak 2125 yılında profesör Jeronymo Jerom ay teleskobuyla tespit etmiş ve yörüngesini hesaplamıştı. Bu ayrıntılı hesaplamalar sonucunda ortaya çıkan gerçek, kara deliğin gezegenimizin bir kaç ışık yılı yakınından geçeceği ve Dünya'mızın çok kuvvetli med-cezir olayları yaşayarak mahvolacağı yönündeydi.

Herkes vasiyetini hazırlamış, birbirine "Hoşçakal!" diyordu. Kocalar karılarına, erkek kardeşler kız kardeşlerine, ana-babalar çocuklarına, sahipleri kedi-köpeklerine, sevgililer birbirlerine veda sözcükleri fısıldıyordu. "Hoşçakal! Hoşçakal!"...

Ancak kara delik yaklaştıkça, profesör Jerom, dünya yüzeyine herhangi bir etkisi olmadığını hayretle farketti. Sonunda, daha yakından inceledikten sonra, yüzünde bir gülümsemeyle: "Bir şey değilmiş" dedi. "Alışılmış bir asteroid. Birisi siyaha boyamış, o kadar."

Olaydan sonra, Jerom galeyana gelmiş bir kalabalık tarafından linç edildi. Ama asteroid yüzünden değil. Linç edilmesinin sebebi, halka açık bir toplantıda, bütün bu olayları anlatan gayet ciddi ve duygusal bir tiyatro oyunu yazacağını beyan etmesiydi.

İsmi ***"Bir Hiç Uğruna Vedalaşma"*** olacak demişti profesör.

O gün, bütün insanlık tek bir vücutmuşçasına profesör Jeronymo Jerom'un ölümünü alkışladı.

SON

"Evrende tek başımızayız, tıpkı soludukları havanın iletişim dalgalarıyla dolup taştığı bir ortamda, davullarla iletişim kuran Gine sakinlerinin bu dünyada tek başlarına olmaları gibi."

**** Isaac Asimov, bu kısa hikayeyi 1991 yılında Yunan Bilim Kurgu fanzinlerinden olan "Andromeda"ya ithaf etmiştir. Affına sığınarak yayınlıyoruz.***

KALE

"HİKAYEDE İSMİ BİRÇOK KEZ GEÇENE"

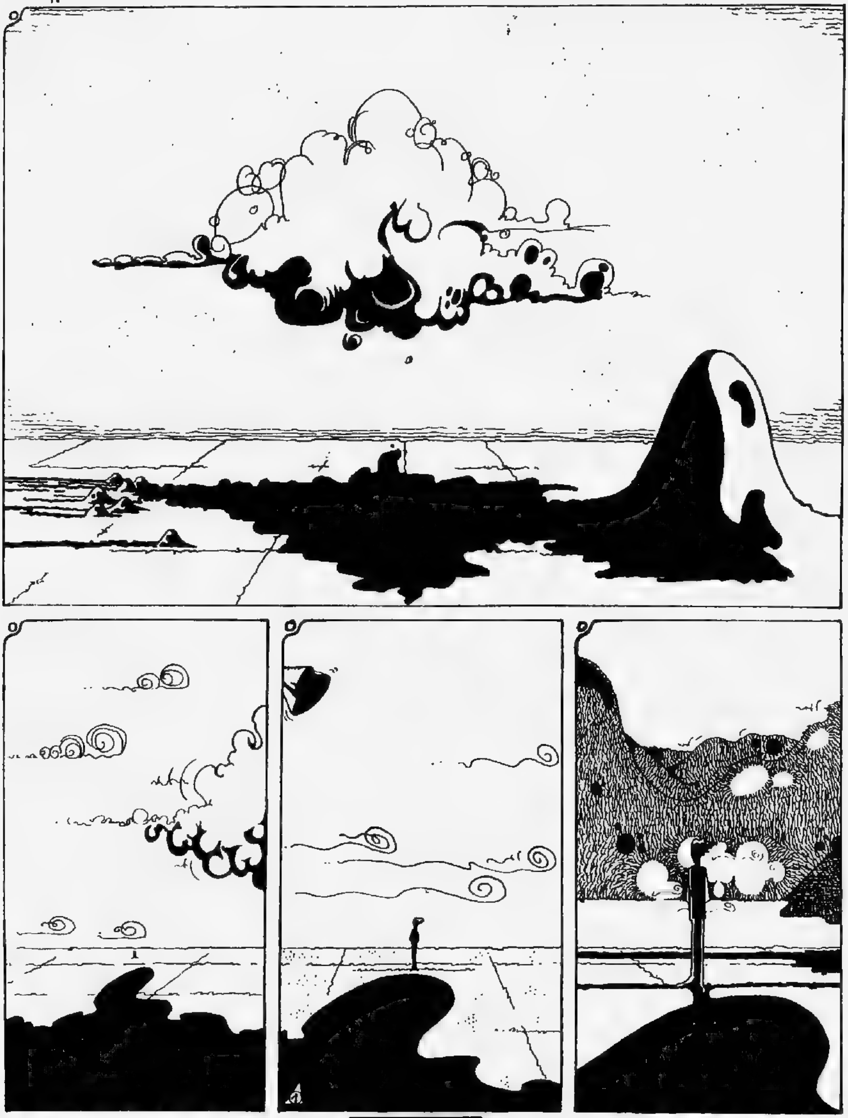

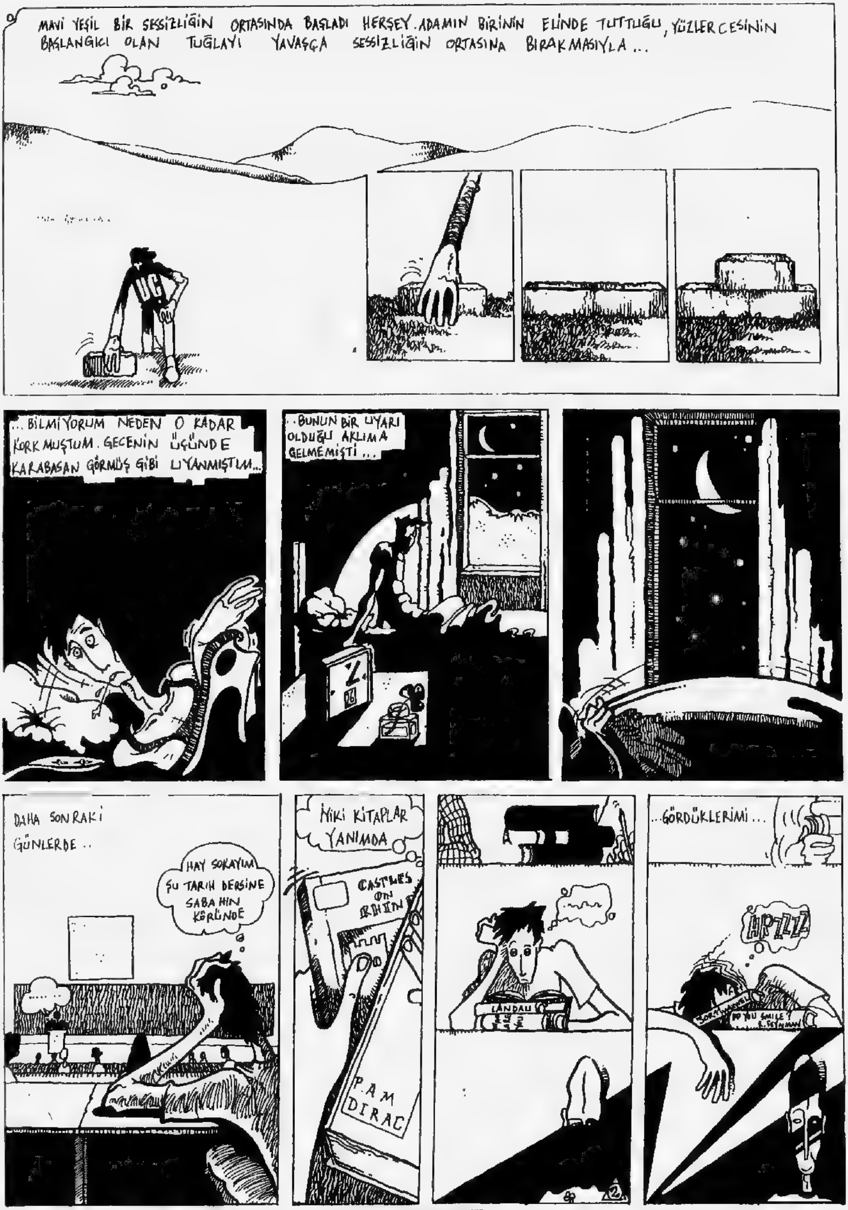

MAVİ YEŞİL BİR SESSİZLİĞİN ORTASINDA BAŞLADI HERŞEY. ADAMIN BİRİNİN ELİNDE TUTTUĞU, YÜZLERCESİNİN BAŞLANGICI OLAN TUĞLAYI YAVAŞÇA SESSİZLİĞİN ORTASINA BIRAKMASIYLA...
UC
...BİLMİYORUM NEDEN O KADAR KORKMUŞTUM. GECENİN ÜÇÜNDE KARABASAN GÖRMÜŞ GİBİ UYANMIŞTIM...
..BUNUN BİR UYARI OLDUĞU AKLIMA GELMEMİŞTİ...
DAHA SONRAKİ GÜNLERDE..
HAY SOKAYIM ŞU TARIH DERSİNE SABAHIN KÖRÜNDE
NİKİ KİTAPLAR YANIMDA
CASTLES ON RHIN
P.A.M DIRAC
LANDAU
...GÖRDÜKLERİMİ...
HRZZZ
DO YOU SMILE? R. FEYNMAN

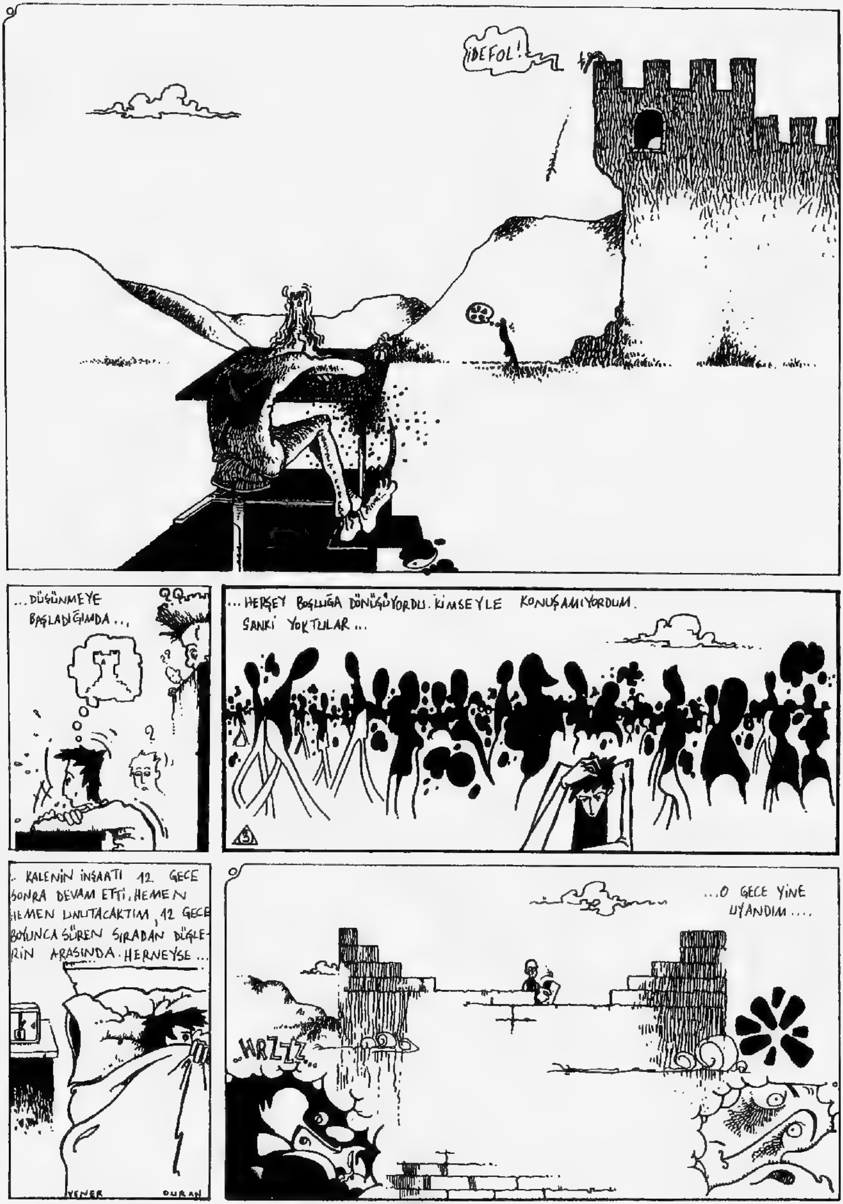
¡DEFOL!
...DÜŞÜNMEYE BAŞLADIĞIMDA...
...HERŞEY BOŞLUĞA DÖNÜŞÜYORDU. KİMSEYLE KONUŞAMIYORDUM. SANKİ YOKTULAR...
.. KALENİN İNŞAATI 12 GECE SONRA DEVAM ETTİ. HEMEN HEMEN UNUTACAKTIM, 12 GECE BOYUNCA SÜREN SIRADAN DÜŞLERİN ARASINDA. HERNEYSE...
...O GECE YİNE UYANDIM....
HRZZZ
YENER
DURAN

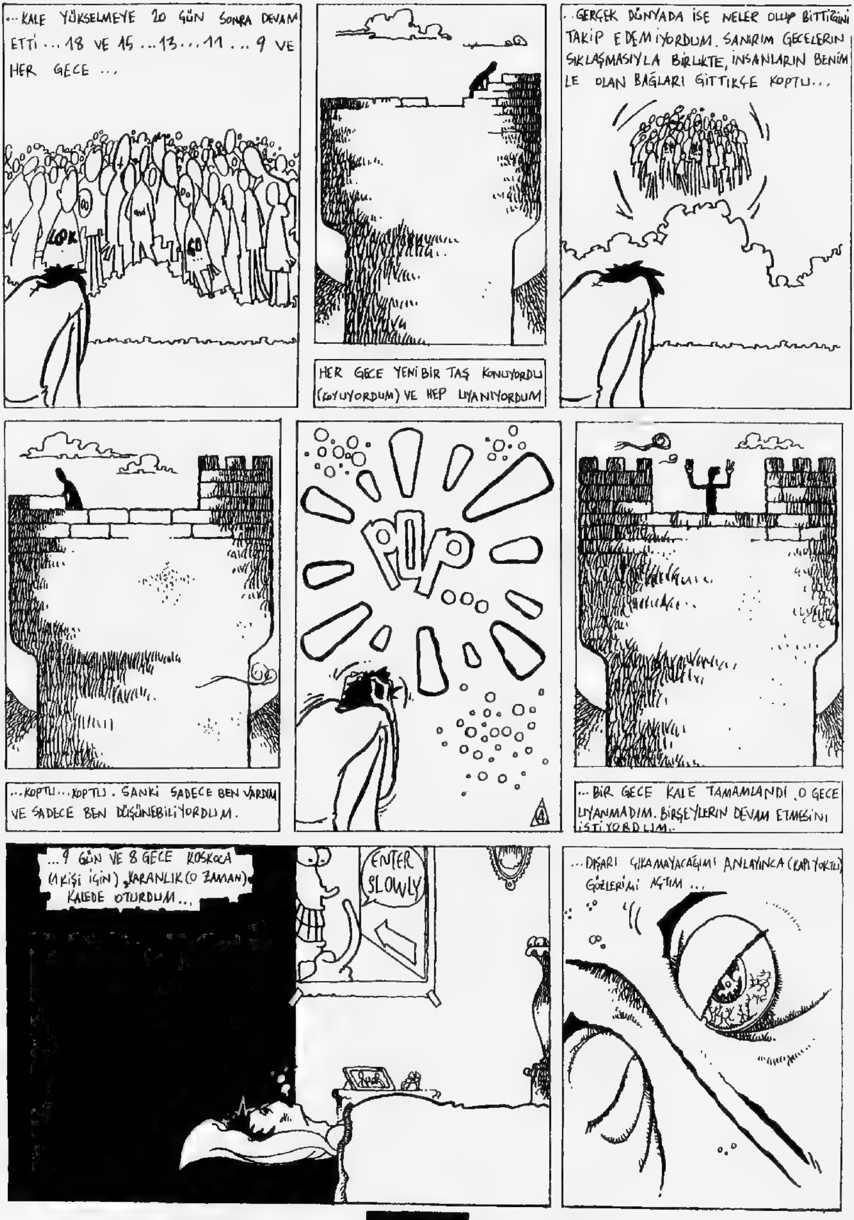
...KALE YÜKSELMEYE 20 GÜN SONRA DEVAM ETTİ...18 VE 15...13...11...9 VE HER GECE...
HER GECE YENİ BİR TAŞ KONUYORDU (KOYUYORDUM) VE HEP UYANIYORDUM
...GERÇEK DÜNYADA İSE NELER OLUP BİTTİĞİNİ TAKİP EDEMİYORDUM. SANIRIM GECELERİN SIKLAŞMASIYLA BİRLİKTE, İNSANLARIN BENİMLE OLAN BAĞLARI GİTTİKÇE KOPTU...
...KOPTU...KOPTU. SANKİ SADECE BEN VARDIM VE SADECE BEN DÜŞÜNEBİLİYORDUM.
POP
...BİR GECE KALE TAMAMLANDI, O GECE UYANMADIM. BİRŞEYLERİN DEVAM ETMESİNİ İSTİYORDUM..
...9 GÜN VE 8 GECE KOSKOCA (1 KİŞİ İÇİN), KARANLIK (O ZAMAN) KALEDE OTURDUM...
ENTER SLOWLY
...DIŞARI ÇIKAMAYACAĞIMI ANLAYINCA (KAPI YOKTU) GÖZLERİMİ AÇTIM...

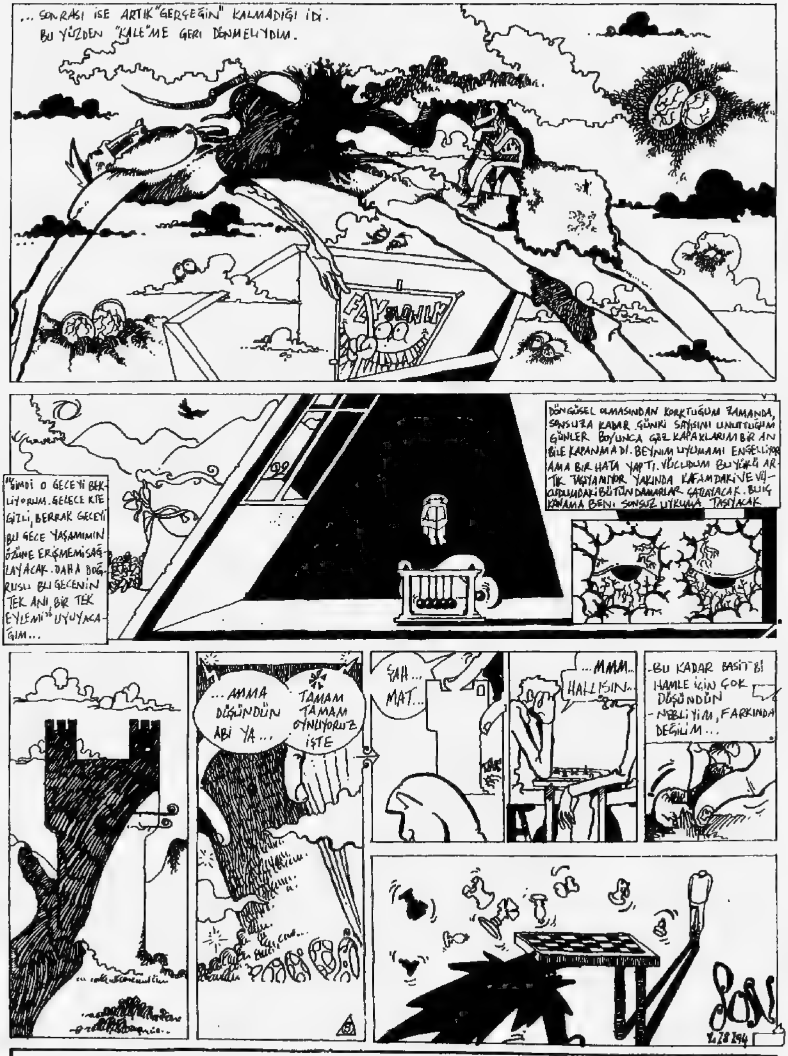

... SONRASI İSE ARTIK "GERÇEĞİN" KALMADIĞI İDİ. BU YÜZDEN "KALE"ME GERİ DÖNMELİYDİM.
DÖNGÜSEL OLMASINDAN KORKTUĞUM ZAMANDA, SONSUZA KADAR GÜNKİ SAYISINI UNUTTUĞUM GÜNLER BOYUNCA GÖZ KAPAKLARIM BİR AN BİLE KAPANMADI. BEYNİM UYUMAMI ENGELLİYOR AMA BİR HATA YAPTI. VÜCUDUM BU YÜKÜ ARTIK TAŞIYAMIYOR YAKINDA KAFAMDAKİ VE VÜCUDUMDAKİ BÜTÜN DAMARLAR ÇATLAYACAK. BU İÇ KANAMA BENİ SONSUZ UYKUMA TAŞIYACAK
"ŞİMDİ O GECEYİ BEKLİYORUM. GELECEKTE GİZLİ, BERRAK GECEYİ BU GECE YAŞAMIMIN ÖZÜNE ERİŞMEMİ SAĞLAYACAK. DAHA DOĞRUSU BU GECENİN TEK ANI, BİR TEK EYLEMİ" UYUYACAĞIM...
... AMMA DÜŞÜNDÜN ABİ YA...
TAMAM TAMAM OYNUYORUZ İŞTE
ŞAH... MAT...
... MMM... HAKLISIN...
-BU KADAR BASİT Bİ HAMLE İÇİN ÇOK DÜŞÜNDÜN
-NEBLİYİM, FARKINDA DEĞİLİM...

yener duran

ŞİDDETİN SOKAKLARINDAN ÇİZGİ ROMAN MANZARALARI

Murat Mıhçıoğlu

"Koşun, koşun! Kan damlayan sayfalar, hologramlı, katlıamlı kapak, bol gürültü, bol kavga! Yetişen alıyor, seneye 100 dolar olur bunlar koleksiyon piyasasında!"

Son zamanlarda Amerikan Çizgi Romanlarını karıştıranlarınız, bu tür duyurulara yabancı değildir. Şiddetin, sinemadan sonra Çizgi Romana da abartılı bir şekilde yansıması, A.B.D.'de, ticari açıdan bir gelişme, sanatsal ve edebi açıdansa bir gerileme yarattı.

Aslında, şiddet ögesinin "Amerikan" damgalı bir alana sinmesi yadırganacak bir şey değil. Yeni Dünya'nın ekonomik yapısı, güçlü ve güçsüz arasında oluşan uçurumu, gitgide artan bir hızla cesetlerle dolduruyor. Zenci polislerin bile nadiren girebildiği Harlem'iyle; insanları zırhlarla koşmak zorunda bırakacak kadar sert bir spor olan Amerikan Futboluyla; uyuşturucu bağımlısı gençlerin düşlerinin beyaz perdedeki izdüşümü olan "Elm Sokağı'nda Kabus" serisiyle; ve belki de en önemlisi, "yok etme" teknolojilerinin birbiriyle yarıştığı "savunma" endüstrisiyle, burnuna kadar şiddet bataklığına gömülmüş bir imparatorluk görünümünde A.B.D.

Gerçeğin, sanat eserlerini korku tünellerine çeviren yansımaları, eleştiri alma bağlamında Amerikan sanatçılarının yumuşak karnını oluşturuyor. Bu durumdan Amerikan halkı da hoşnut değil. Gerek sinemada, gerekse Çizgi Roman'da ütopizme varan mutluluk tablolarından yana tercih kullanarak, daral getiren şiddetin önünü kesiyorlar bazen.

Tabandan gelen tepkilerin, yasal uzantıları da var elbette. A.B.D.'de sinema eserlerinin ve basılı yayınların denetimi konusunda, bizdeki lakaytlığın zerresini göremeyiz. Yaptırım gücünün ağırlığı sayesinde, filmler için getirilen yaş sınırlamalarına kesinkes uyulur. Öyle ki, 15 yaşındaki müşteri, izleyeceği filmin öncesinde, 18 yaşını alt sınır tutan bir filmin fragmanına rastlayamaz. Ülkemizdeyse, bir Disney filmine gidenler, "Temel İçgüdü"nün fragmanıyla karşılaşabiliyor. Sokaktaki Amerikalının, çevresini saran şiddet ticaretine tepkisi, ancak bu tür düzenlemeler ve denetimler sayesinde bastırılabilir zaten. Günümüzde işlevini neredeyse tamamen yitirmiş olan "comics code" da, benzer tepkilerin Çizgi Romana yönelmesi sonucu, Çizgi Roman üreticilerinin kendi aralarında kurmak zorunda kaldıkları bir denetim mekanizmasıdır (1954).

Amerikan Çizgi Romanlarının okuyucu sayfalarında, "velilerden" gelen sıradışı mektuplara rastlanır bazen. Haklı olarak, çocuklarının nelerden etkilendiğini öğrenmek isteyen ev hanımları, editörlere, dergilerin muhteviyatıyla ilgili kaygılarından bahseder, yanlış anlaşılabilecek mesajlardan kaçınmalarını, daha didaktik ve masum öykülere yer vermelerini talep ederler. Çoğu kez seviyeli ve ikna edici olan bu mektuplar içinde agresif, yapıcılıktan uzak, Çizgi Roman kavramını tamamen reddeder nitelikte olanlar da vardır. Editörlerin cevaplamakta zorlandıkları, akl-ı selim sahibi velilerin belirli bir mantık içeren serzenişleridir.

"Neler okuduğunu merak ettiğim için, oğlumdan bir Çizgi Romanını istedim. Sizin derginizin bir sayısını verdi. Hikaye, beni hayal kırıklığına uğrattı; kahramanın yaptığı, ahlaki açıdan doğru değildi. Gerçek hayatta, aklı şiddete üstün tutmak gerekir, oysa kahramanınız şöyle şöyle yapıyor" gibisinden mektuplara verilen cevap, bir tür ikilem içerir. Olumlu mesajlar verme kaygısıyla ticari çıkarların çakıştığı noktada doğan ve Çizgi Romanların "kabul görme" sürecini uzattıkça uzatan bir ikilemdir bu: "Hanımefendi, mektubunuz ve ilginiz için teşekkürler, ancak dikkat ederseniz, kahramanımız sadece çok gerektiğinde kaba güce baş vuruyor. Hem şiddet de hayatın bir gerçeği, çocukların bununla tanışması için Çizgi Roman dergilerinden daha uygun bir yer olabilir mi?"

Sonuca varmayacağı belli olan bu tür "mektup sayfası argümanları"ndan, radikal yaklaşımların savaşı olarak nitelediğim bir tanesi, zihnimde yer etmiştir. Bir Çizgi Roman dergisinde değil, Starlog yayın grubuna bağlı dergilerin ortak editör sayfasında rastladığım bu tartışma, şiddetin yansıdığı bütün alanlar için geçerli doneler taşıyordu.

Bir ilkokul öğretmeni, öğrencisinin elinde Gorezone adlı dergiyi görür. Korku filmleri, bunların özel efektleri ve makyajları hakkında bilgi veren, kanlı fotoğraflarla dolu bir yayındır bu. Dergiyi eline alıp sayfaları karıştıran öğretmen hanım dehşete kapılır, yayını sınıfın ortasında yırtıp çöpe atar, ancak adresi saklar. Editöre bir mektup yazarak olayı anlatır, yayınlarının sapıklara yönelik iğrenç şeyler olduğu, insanlıkla bağdaşamayacağı, gençlere nefret aşıladığı, böyle pisliklerle gençleri zehirlemenin kanunen suç sayılması gerektiği, bu dergiler vasıtasıyla para kazanan editörün ise rezil bir insan olduğu yolundaki görüşlerini belirtir.

Editör, verdiği cevapta bol bol demogoji yapar, Amerikalıların atalarının özgürlükler ve seçme hakkı için mücadele etmiş olduğunu, her vatandaşın (çocuklar dahil), parasını tercihi doğrultusunda harcaması gerektiğini anlatır; bugün belirli bir türdeki yayını yasaklayan zihniyetin, yarın çok sesliliği sağlayan kitle örgütlerine karşı çıkabileceği yolundaki kaygısını dile getirir. Öğretmeni, öğrencisine karşı saygısızca davranmakla suçlar. En kısa zamanda, yırttığı sayının bir kopyasını satın alarak çocuğa verip, özür dilemesini ister. Gerçek şiddet, özel efektlerde değil, hür bir dergiyi yırtmakta yatar ona göre. Demokratik ülke insanlarının karşılaşabileceği bu retorikler, Çizgi Roman dünyasını da sarmış durumda anlayacağınız.

Baskı tekniklerindeki inanılmaz çeşitliliği Çizgi Romanlara yansıtmak sevdası yüzünden, az sayıdaki dramatik sahnelerin ve duygusal temaların hikaye içinde eritilmesi iyice zorlaştı. Editörler sempatik Örümcek Adam'ın karşısına "Venom" gibi abartılı canavarlar çıkartmanın, o'nu Mary Jane'le yüz bin defa evlendirmekten daha karlı olacağını anladı. Susam Sokağı'ndaki Minik Kuş'u sırtında bir roketatarla görmek için henüz erken olabilir, ama pataküteye eğilimli Çizgi Roman kahramanları Azrail'leşme yolunda önemli adımlar attılar. Hatta "Azrail" adlı bir Çizgi Roman kahramanı bile piyasaya çıktı.

Tabii bir de, doğum tarihi şiddetin altın çağına denk gelenler var. Bunlar içinde en kıdemlisi, kırılmaz adamantium pençeli "Wolverine". "Kötü adam" olarak ortaya çıktı, "anti-kahraman" takıldı bir süre; sonra, her biri Çizgi Roman karakterleri için alışılmamış olan "yaşlı", "acımasız", "babacan", "bilge" gibi pek çok sıfatı karizmatik bünyesine sığdırabileceğini gösterdi. Wolverine'i ölümcül bir silah haline getiren bilim adamları, Çizgi Roman piyasasını arenaya çeviren editörlerden daha acımasız olabilir mi sizce?

Buscema biraderlerin, Neal Adams'ın, Gil Kane'in, Jim Steranko'nun vs. ne kadar sanatçı olduklarını anlamanız için, Rob Liefeld'ı tanımanız gerekirmiş meğer! Satabileceği tek şey olan "şiddete dayalı aksiyon"un en çiğ örneklerini sunan bu Çizgi Roman starının da katkılarıyla, neo-sadistlere hitap eden karakterler (Cable, Sabretooth, Bishop vs.), popülaritelerini perçinledi. "Jim Lee gibi" olmak isteyip de olamayan, üstüne üstlük "ressam" sıfatından fersah fersah uzaklaşan binlerce sabun köpüğü çizer sardı piyasayı. Tabii aynı dönemde, kayda değer sanatçılar da çıktı, Simon Bisley gibi.. Bu yetenekli İngiliz, Peckinpah'ın sinemada yazdığı şiddet şiirlerinin özgün ve ironik bir türünü Çizgi Roman okurlarına sunarak başarıya ulaştı.

Peki bu oluşumlar, hangi temeller üzerine oturdu? Amerikan Çizgi Roman geleneğinde, şiddetin yeri yok muydu? Underground'lara ve uç örneklere (bilhassa EC Comics'e) gitmezsek, vardı demek yanlış olur... Bilinen anlamıyla "geleneksel comics"in temiz-pak öncüleri olan Superman ve Batman, ilk ortaya çıktıklarında şiddete varmayan bir tür "güç gösterisi" yapıyorlardı. Zekayla birleştiğinde, kanatmayan bir yumruk bile yetiyordu gerek Luthor'a, gerekse Joker'a. 1940'ların Superman'i "Bir Kripton'lu, tek vuruşla kaç Dünya'lıyı öldürebilir acaba?" diye düşünmüyordu. Diğer özelliklerini, en belirgin farklılığı olan zekasının emrine veriyor, "Doomsday" gibi Golyat'larla dövüş tutmuyor, okuyucuya kendi cesedini sunarak tiraj kazanmak gibi alçakça yollara baş vurmuyordu... Batman ise, çoğu kez kostümünün ürkütücülüğüyle yetiniyor, abes adaptasyonlarda zırhlara bürünerek Predator'larla savaşmıyordu. (bkz. Batman vs. Predator, DC + Dark Horse Comics, 1992)

1960'larda Stan Lee'nin (önce Fantastic Four, daha sonra Spider-Man'le) "ayağı yere basmayan kahramanlar devri"ne son vermesi, üniversite gençliğini Çizgi Roman yapay evreniyle barıştırıyordu. Böylece dünyevi sorunların da süper güçlü kötü adamlar kadar can sıkıcı olabileceği kanıtlanmıştı.

Peki ama bu değişimler yaşanırken, şiddet öğesi nerelerdeydi? İstemeyerek kendini dev bir kertenkeleye çeviren Dr. Kurt Connors'taydı (Spider-Man); gezegenlerin yaşam enerjisiyle beslenen Galactus'teydi (Silver Surfer); Nazi ajanı Kızıl Kurukafa'daydı (Captain America); ama henüz zincirlerinden boşanmamıştı.

Yıldız Savaşları 2'de Luke Skywalker'ın elinin koptuğunu görmek, finalde bir protez takılması şartıyla kabul edilebiliyorduysa, Çizgi Roman karakterleri neden "telafi edilebilir yakınlarının" ölümlerine tanık olmasınlardı?

Dönüp bir baktığımızda, ölüm donesini geleneksel Çizgi Roman kalıpları dışında kullanan ilk popüler Amerikan yazarı olarak Gerry Conway'i görüyoruz. (Amazing Spider-Man #121-122). Kahramanın sevgilisi Gwen Stacy ölür. Hem de, baş düşmanı Green Goblin tarafından düpedüz "öldürülür". Ama bu cinayet, cezasız kalmaz;

Green Goblin'in hayatı da Spider-Man'in intikam duygusuna kurban gider

Bir başka kilometre taşı olan Jim Starlin'in Captain Marvel'a uygun gördüğü ölüm, bize Cyrano deBergerac'ın trajik sonunu hatırlatır. "Günün birinde/ Bir yiğidin kılıcı saplansa da bağrıma/ Kalbimden vurularak ölsem demiştim ama. " Ama kılıç yerine odun, yiğit yerine uşak son verir Cyrano'nun hayatına karanlık bir pusuda, tıpkı, Tanrılar gibi uzayda gezinen Captain Marvel'in "kanser" yüzünden canlıları terk edişi gibi. Ölümsüz kahramanlar efsanesinin tabutuna bir çivi çakarken, "Kılıçla yaşayan, kılıç darbesiyle ölür" deyişini de yalanlar Jim Starlin.

1980'lerin ortalarına doğru, DC yapayevreninin revize edildiği "Sonsuz Dünyalarda Kriz" adlı zincirleme olaylar dizisinde ise, Supergirl'dür ölen O'nun cesedini taşıyan Superman, Belit'in cansız vücudunu kucaklamış Conan'dan daha çarpıcı bir görüntü verir. Ölümü Kripton'lulara yakıştırmak, ya ilk etapta Çizgi Roman karakterleri olarak yaratıldıklarından, ya da henüz yıkılmamış olan Amerikan hayallerinin sembolleri olduklarından, daha güçtür

Bu örnekler, şiddetin gerçekler dünyasındaki nihai sonucunun Çizgi Roman yapay evrenlerindeki en belirgin yansımalarındandı Seneca "Ölüm herkesi eşit kılar" derken her ne kadar haklı idiyse de, Çizgi Roman karakterleri biz fanilerden hala bir kaç gömlek üstün

Bilinçaltındaki şiddetin dışa vurumu üzerine kurulmuş olan "The Incredible Hulk" serisindeki senaryolar, 1970'lerde oldukça marjinal kaçıyordu. "Dr. Jekyll ve Mr. Hyde" esprisini Çizgi Roman sayfalarına başarıyla uyarlayan Hulk'ı "içimizdeki trafik canavarı" olarak TV anonslarında izliyoruz bu günlerde (!) TV'lerin eski göz ağrısı "Kaçak" konumundaki Dr. Bruce Banner, takipçilerinden olduğu kadar, kaderinden de kaçma çabasındadır Sinirlenip adrenalini yükselince, insancıl bilim adamı kimliğinden sıyrılıp, embesil Hulk'a dönüşür. Marvel'in köklü karakterlerinden Hulk, yeni donelerle zenginleştirilerek, günümüzde de popülerliğini koruyor Hulk'ın sayfalarında doğan Wolverine tonundaki kahraman, anti-kahraman, ara-kahraman ve bazen-kahramanlarsa, şiddetin 1990'lardaki açılımlarını temel öge ediniyorlar

Vigilante... Vengeance (intikam) kökünden türeme bu sözcük, adaleti kendi eliyle temin etme çabasındaki gayri resmi kanun koruyucuları için kullanılıyor. İtalyan Çizgi Roman geleneği içinde en yetkin örneği olarak "Kinowa"yı gösterebileceğimiz vigilante'lar, Amerikalılar "kendi adaletini kendin sağla" kuramını benimsediğinden olacak, Yeni Dünya'da oldukça yaygın Bizde "Maskeli Süvari" adıyla tanınan "The Lone Ranger"dan, sokakta öldürülen ailesinin intikamını her suçludan ayrı ayrı alan yarasa kostümlü Bruce Wayne'e kadar her ortam ve zamanda örneklerini görebileceğimiz intikamcıların en iddialısı, Charles Bronson'ın Death Wish'lerine taş çıkartan "The Punisher"dır şüphesiz. .

Türkiye'deki yayımına en aptalca serüveniyle başlanan, dolayısıyla ülkemizde kazanabileceği popülariteye ayağının tozuyla sırt çeviren Frank Castle (nam-ı diğer Punisher), Vietnam'dan sağ dönüp, Central Park'taki bir piknikte iki çocuğunun ve eşinin ölümüne tanık olmak gibi trajik bir geçmişe ve 4 adet aylık yayına sahip... Albümler ve sınırlı seriler de cabası Uyuşturucu karteline savaş açınca, Punisher'ın kurbanlarının çoğunluğunu ister istemez zenciler ve Latin kökenliler oluşturmuştu Irkçı damgasından ödü kopan editörler, küçük bir operasyonla Frank'i zenci yaptılar ve mücadelesine bir süre Afro-Amerikalı kimliğiyle devam etti. Süper kahramanlar için "fazla kolay" olan çete savaşları, popüler Çizgi Romanların gündemine Punisher sayesinde girdi denebilir.

Etnik ayrımcılık, bugün çok belirgin bir şekilde Amerikan Çizgi Roman endüstrisini etkiliyor. Zenciler, Latin Amerikalılar, Uzak Doğulular vs. kendi etnik özelliklerini taşıyan kahramanların serüvenlerini tercih ediyor... DC Comics yetkilileri ise, "Bizim çalışanlarımızın yarıdan çoğu, kadınlar ve azınlık mensuplarıdır" diyerek Marvel'dan daha liberal oldukları imajını veriyor "National Publications" dan (Milli Yayınlar) türeme DC'nin bugün böyle iddialarda bulunması enteresan. "Brother Man" isimli zenci bir kahraman Çizgi Roman tezgahlarında görülebiliyor, ölenin yerine gelen 4 Superman'dan biri siyahi olabiliyor artık. Ancak gönül isterdi ki, aryan olmayan süper kahramanlar, ticari pelerinlere bürünmeden uçabilselerdi. .

Kurukafası alevler içinde kalmış, meşin ceketli, eli zincirli bir tip, tekerlekleri ateşten motosikletiyle hatalı sollama yaparsa o'na bir itirazınız olur mu? Hiç tavsiye etmem!.. İçine girdiği bedeni kullanarak kötülerle savaşan intikam ruhu "Ghost Rider", Marvel'in gardrobundan çıkartıp naftalinini silkeleyerek 1990'lara kazandırdığı seçkin vigilante'lardan. O'nun şiddeti, hiç kimselerinkine benzemiyor! Kelimenin tam anlamıyla "cehennem azabı". Bir Heavy Metal ilahını andırıyorsa da, ateşe dayanıklı walkman'lar yapılmadığı sürece, müziği ruhunda hissetmesi biraz zor. Ama bu görünümüyle, gençliğin nabzını deri eldivenlerinde tuttuğu da bir gerçek!

Punisher'ı, Ghost Rider'ı anladık da, sırtında bir bebekle damdan dama atlayıp ninjalarla dövüşen Nomad'a ne demeli? "Aşk gibi, kin de insanı aptallaştırır" lafını Nomad için söylemiş sanki Rousseau... Embesilite düzeyi yüksek olan bu ürünler, Çizgi Romanları saçma bulanlara verilmiş birer koz. Allahtan, okuyucular mantığın sınırını abesliğe kadar esneten bu örneklere yüz vermiyor.

Comics Code fonksiyonunu yitirdikçe, kod dışı, "dergi" formatında yayınlar da ayrıcalıklarını yitiriyordu. Nitelikli sanatçılarla kendi türünde başarıyı yakalayan "Savage Sword of Conan", adına uygun olarak dehşet saçtı uzun süre. Ama kim takar Barbar Conan'ı, Wolverine varken? Marvel'in "What If?" adlı serisi tanıdık karakterler üzerine, yapay evrenin akışını etkilemeyen, farazi hikayeler kurar.Bir sayıda, büyü neticesi kendini "ilkel çağlarda" bulan Wolverine, Conan'la dövüşür. Conan sağ elini kaybeder, Wolverine'se pek etkilendiği Red Sonja'yla beraber "Nemedya Efsaneleri"ni baştan yazmak üzere yola koyulur Wolverine the King! Olmaz olmaz demeyin, hayale gem vurmayın..

Sizin anlayacağınız, yayınına son verilen, Comics Code onaylı "Conan the Barbarian", aslında ticari anlamda çoktan ölmüştü. Teknolojik unsurlar taşımadıkça, şiddet de pek satmıyor. TV çağının Sana'yla beslenen çocukları, "arcade"lerde oyununu oynamadıkları kahramanlara yüz vermedikçe, Silver Surfer benzeri eski ve başarılı armonilere daha az rastlanır olacak, meydan, büyüklere hafif gelen cafcaflı Çizgi Romanlara ve çocukların itici bulacağı ağır konulu grafik romanlara kalacak. Peki ne olacak da, "Amerikan usülü yaşam"ın şiddet dışındaki ögeleri ön plana çıkartılacak?

Öncelikle, Çizgi Romanın sinemayla rekabet etmekten vazgeçmesi gerkiyor Çizgi Roman, dondurulmuş saniyeyi aktarır; hareketli kadraj kullanma opsiyonu yoktur. Bu açığı kapatmak için tek bir panele (ya da alışageldiğimiz hatalı terimle "kareye") yüz binlerce kelime ve onlarca figür sığdırmak boş bir çabadır; Çizgi Romana kendi kozları olan artistik sadeliği ve dramatik etkiyi kaybettirir... Ortaya X-Men gibi yükte ağır, pahada hafif çalışmalar çıkar. X-Men, pek çok açıdan ekolleşmiş, Bilim Kurgunun Çizgi Romana has bir üslubunu yakalamışsa da, Çizgi Romanı Çizgi Roman yapan değerler bağlamında koca bir sıfırdır. Son dönem Amerikan Çizgi Roman anlayışının en belirgin örneği olan bu seri, gerek görsel, gerek zamansal, gerekse anlatımsal "sıkışmalar"ıyla, Marvel yapayevreninden habersiz insanların konusunu bile anlayamayacağı bir kaostur.

Lee ve Buscema'nın Silver Surfer'ıysa, zamana dayanıklılığı, temalarının evrenselliği, çizgisel ve yazınsal hassaslığıyla "sanat" nitelemesini hak eden bir Çizgi Romandı. . Bu payeye ulaşırken de, Amerikanlığından ödün vermiyordu. Ticari kaygıları göz ardı etmeden Silver Surfer'daki tonu tutturabilecek sanatçıların, yerlerini fazla hızlı yükselen starlara bırakmaları, nostaljik okurları ümitsiz kılan etkenlerin başında geliyor

Gelip geçici eğilimlere pek rağbet etmeyen İtalyan Çizgi Romanlarının yurdumuzda Amerikan Çizgi Romanlarına geçit vermeyişi de bu gelişmelerin (daha doğrusu gerilemelerin) Amerikalıları ilgilendirmeyen bir açılımından ibaret. Türkiye'deki startını başarılı bir döneminde almış olan Örümcek Adam'ın, on üç yılı aşkın bir süredir yayınını sürdürebiliyor olması, Amerikan Çizgi Roman'ının Türk okuru için "her halükarda itici" olduğu tezini yıksa gerek. Ancak, zaten durgun olan Türkiye piyasası için yayın seçiminde, Amerikan Çizgi Romanının iyice vahşileşmiş ormanına dalmadan, istikrarlı İtalyan ürünlerini incelemek daha mantıklı olacaktır

Dünya'ya Çizgi Roman penceresinden bakanların, bu pencereyi hepten karalayanlara "karşı kanıt" olarak sunabilecekleri Çizgi Romanları bayilerinde bulabilecekleri günlerin özlemiyle ..

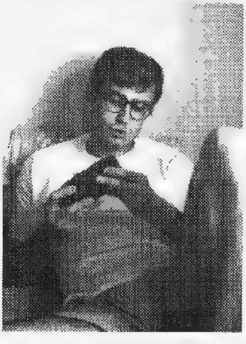

Askerdeki muhabirimiz Le-Ce, Ke-Ce'nin objektifini incelerken...

90
MURAT SAYIN
ONLAR BİR ÇİFTTİ!..
ARTIK BİTTİ... ÜZGÜNÜM
BENDE ÜZGÜNÜM. BUNU SANA HEDİYE ALMIŞTIM. ARTIK BİR ANLAMI KALMADI...
HIMM... EVET HİNDİSTAN YAPIMI BİR PARÇA, AMA BUNLAR İKİ TANEDİR. BİRARADAYKEN MUTLULUK GETİRİR AMA AYRILIRSA GÖZYAŞI KUTUSU OLUR
DİĞERİ NEREDEYDİ KİMBİLİR?..
SON

Erhan Baş Sunar

"Ve İnek Adam Ve Orada Oturan Kız Ve Kafayı Zikmekle Bozmuş Adamın Maceraları"

MERHABA.. ADIM SERHAN.. BEN..
NASIL DESEM BİLEMİYORUM..
BEN.. SEN.. SİZLE.. SİZİ
SİZİ ZİKMEK İSTİYOM.. NIHAHAHA!
OH YAVRUM.. KAVELERE GELMİŞ DE OTURUR YAPAYALNIZ.. BU MEMİŞLERE İLGİ, MİLLİ İBADETTİR KINALI KUZUM..
AMA.. AMA..
LAP
AH! İŞTE MUTLULUK BU! İŞTE HAYATIN ANLAMI: KADINLARIN YUVARLAK VE YUMUŞAK HATLARI!.. AH KALBİMİN TATLI ISTIRABI!
?
DUR BAKALIM..
BUYUR?
LA GİT İŞİNE YA..
MANYAK MIDIR NEDİR!
İMDAT! CIYAK! İMDAT! DAT! DAT!
SANA DUR DEDİM..
DUR
LAP

Olanlar olmuştu. Ve bir kahraman İnek Adam olarak duruma el koymuştum. Kafayı Zikmekle Bozmuş Adam etkileyici ses tonumun tesiriyle oluşan gizemli atmosfer karşısında kısa bir bocalama geçirdiyse de Abazanlığın Kozmik Enerjisi'nin verdiği güçle kendini toparlayabildi. "N'aptığını sanıyon lan sen" diye haykırdı. Zor bir soruydu "Sana cevap vermek zorunda diilim ey kötü insan" diye karşılık verdim ve sözlerime tam bir kararlılıkla devam ettim: "Kolla kendini zira genç ve güzel ve taze bayanlara karşı kaba güç kullanan bit kafalı şahısların acımasız düşmanı, doğruluğun hamisi İnek Adam'ım ben!.." Çenesine okkalı bi yumruk indirdim. "Smack!" diye bir ses çıktı Dan dun vaziyette yerlere yuvarlanan Kafayı Zikmekle Bozmuş bit kafalı ibne, kalkıp yediği yumruğun intikamını almaya davrandıysa da ancak götünün arasına sıkışan kilodunu düzeltmeye muvaffak olabildi.

Bu otuzbir müptelası at tarağına dersini vermiş, genç ve güzel ve taze ve uzun bacakları ve uzun kirpikleri ve uzun memeleri olan, lakin meta olmayan ve lakat gözleri mavi, dudakları kiraz Orada Oturan Kız'ın, efendime söyliim, beyaz atlı prensi olmuştum. Bir kahraman İnek Adam olarak şimdi n'apmam gerekiyordu? Genç bir kızı zikilmekten kurtarmış olmam onu zikmemi engelliyebilir miydi? Bu kızla zıkışmam ne kadar doğru olurdu? Ayrıca "bu kız" ve "bu kızı zikmek" şeklinde tezahür eden ve kadınların birer insan olarak varoluşlarını tamamen met'a düzeyine indirgeyici erkek egemen söylemler, efendime söyliim, hiç yakışık alır mıydı? Kendimden utanmıyor muydum?

Neyse uzatmayalım... Sonra kızı ziktim. Onu öptüm, kokladım, yedim, içtim... Evet içtim... içtim... içtim... tim... im..

İnek Adam ve Korku

Erhan Baş

İnek Adam ve Yalnızlık

Erhan Baş

Erhan Baş

Melun Hırsız
Güvercin Edalı Şahıs
Ve
İnek Adam
Ve
Bir Takım Noktalar

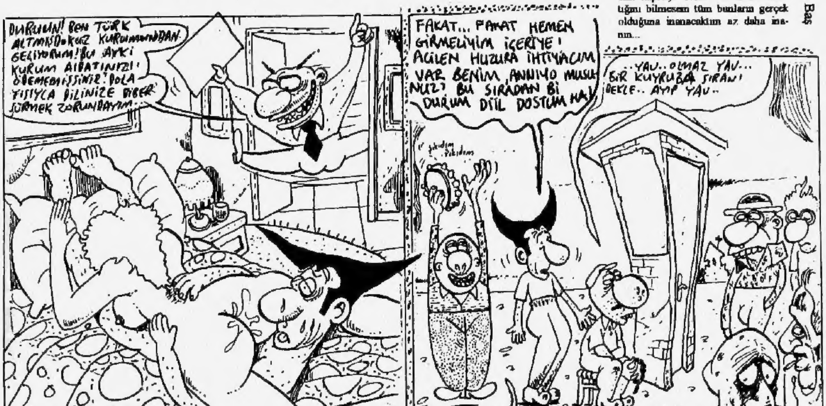

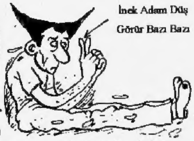

İnek Adam Düş Görür Bazı Bazı

Neden sonra karabasandan silkindim. Kendimi ellerim bağlı sarp bir dağ yamacında üstünkörü kazılmış sıradan bir gömütten büyük sayılmayacak taş bir oyukta buldum. Kenarları ıslaktı. İnsan gücüyle değil zamanın eliyle cilalanmıştı. Göğsümde sancılı bir zonklama duydum.. Susuzluktan kavrulduğumu duydum. "Bütün bunlar yalnızlıktan" dedi kapıcı mesafeli bir aşağılamayla sırıtarak ve ekledi: "Siparişlerinize bakılırsa bu akşam yaşamınız üzerine derin analizlere girişeceksiniz üstad".

Elinden paketimi alırken "sanırım" dedim, adam mesut bir adamdı. Ve adamın bir evi vardı ve evinin bir kapısı vardı ve kapısının bir zili vardı ve devlet elinde evrağıyla odasına girdi, bir Mesud Adam olarak İnek Adam'ın ve "Duruun! Ben Türk Altmışdokuz Kurumu'ndan geliyorum. Bu ayki kurum aidatınızı ödememişsiniz. Dolayısıyla dilinize biber sürmek zorundayım!" dedi ve Mesud İnek Adam şöyle karşılık verdi: "Yüzümü arıyorum, dünya yaratılmadan önce benim olan.." Eli makaslı devlet bişey anlamadı bu yanıttan ve mesud adam bunun üzerine şöyle düşündü: "Anlamamakta haklı. Çünkü ben saçmalıyordum."

"Saçmalıyor mu?" diye bağırdı kapıcı yapay bir telaşla. Kolumdan tuttu ve ıslayarak sordu: "Seni düşlemekten vazgeçmesinden mi korkuyorsun yoksa?"

Korkunç bir kahkaha attı ve devam etti: "Ben gidiyorum korkak filozof. Yer çekimi kanununun şaşırtıcı gerçekleriyle başbaşa bırakıyorum."

Arkasından bakakaldım. Karısının bu alık kapıcıyı Tarık Tarcan'la aldattığını bilmesem tüm bunların gerçek olduğuna inanacaktım az daha inanım...

Erhan Baş

DECELIVER
by YENERIZMA
HAYIR—BAYIR.. OLMAZ HEM ADAM ÇOK KOMİK HEM FON APTALCA
HAYIR... HAYIR BUDA DEĞİL
PIRT PIRT
AMAN TANRIM AMAN TANRIM NERDEN BULDUNUZ BU SALAĞI
HAY ANASINI BE SANKİ MEMLEKETİN BÜTÜN KIT BEYİNLERİNİ TOPLAYIN DEDİK. HİÇ Bİ BOK YOK ŞURAYA BAK...
-...BEN ONU İSTİYORUM ONU
—AMA DOKTOR GEÇEN SEFERİ HATIRLAYIN. ÇOK TEHLİKELİ.
OLABİLİR. ZATEN BU YÜZDEN İSTİYORUM YA
ONU!
BEN...
-BUYRUN İZİN BELGELERİ
-HMM. EMİNSİNİZ DEĞİL Mİ GEÇEN SEFERİ UNUTMAMIŞSINIZDIR UMARIM.
—(....)
BAŞHEKİM
YAKLAŞIK BİR SAAT SONRA...
-AMAN TANRIM O YİNE BURDA.
-BAŞLAYALIM MI DOKTOR?
-TAMAM BAŞLAYALIM...
READY ON DREAM
KIDS OF THE CENTURY
BUBUA... BUBUA...

BLAM
HA..HA..HA..HA
MÜKEMMEL..MÜKEMMEL
NE KADAR CANLI DEĞİL Mİ?
2 POSITION
-BURASI L.7 UÇAN TIMSAH MEKONG DELTA CEVAP VER BÜYÜK SOLUCAN.
-BURASI BÜYÜK SOLUCAN. EVET L.7
-SONİK RADARIM 8.11.1 YÖNÜNDE BİR PATIRTI TESPİT ETTİ FAKAT GÖRÜNÜRDE BİRŞEY YOK
-TAMAM ANLAŞILDI
(...)
GİT BAK BAKALIM NELER OLUYOR
-O.K. BURASI L.7 TAMAM.
YA..HA..HA
PASH
HO..HOO... İŞTE 8.11.1'in KAPISI..
KAPI
KAPI
KAPI
?
FZZ
OVER LOAD
ALLAHIN BELASI DOKTOR ŞİMDİ SONUMUZ GELDİ İŞTE
ÇIT
BURADAN ÇOK UZAK BİRYERE GÖTÜRECEĞİM SENİ. KİM SENİN BİZİ GÖREMEDİĞİ, KİMSENİN ACIYI GÖREMEDİĞİ YERE. BU SAFLIĞIN YENİDEN DOĞUŞU OLACAK, KELİMELERİMİN YETMEDİĞİ MASUM GÜZELLİĞİN.
ÖFKE İÇİN ZAMAN YOK, EŞİTSİZLİK İÇİN ZAMAN YOK. LÜTFEN SENİ GÖTÜRMEME İZİN VER. ÇÜNKİ BEN HÂLÂ ORADAYIM. ÇÜNKİ ÇOK YALNIZIM ÇÜNKİ EVİM SADECE DÜŞLERİM.
EMİNİM SONUNDA "BERRAKLIĞA" DÖNECEĞİM.

ÖDLESİNE Bİ ÇİZGİ ROMAN

MURAT SAYIN
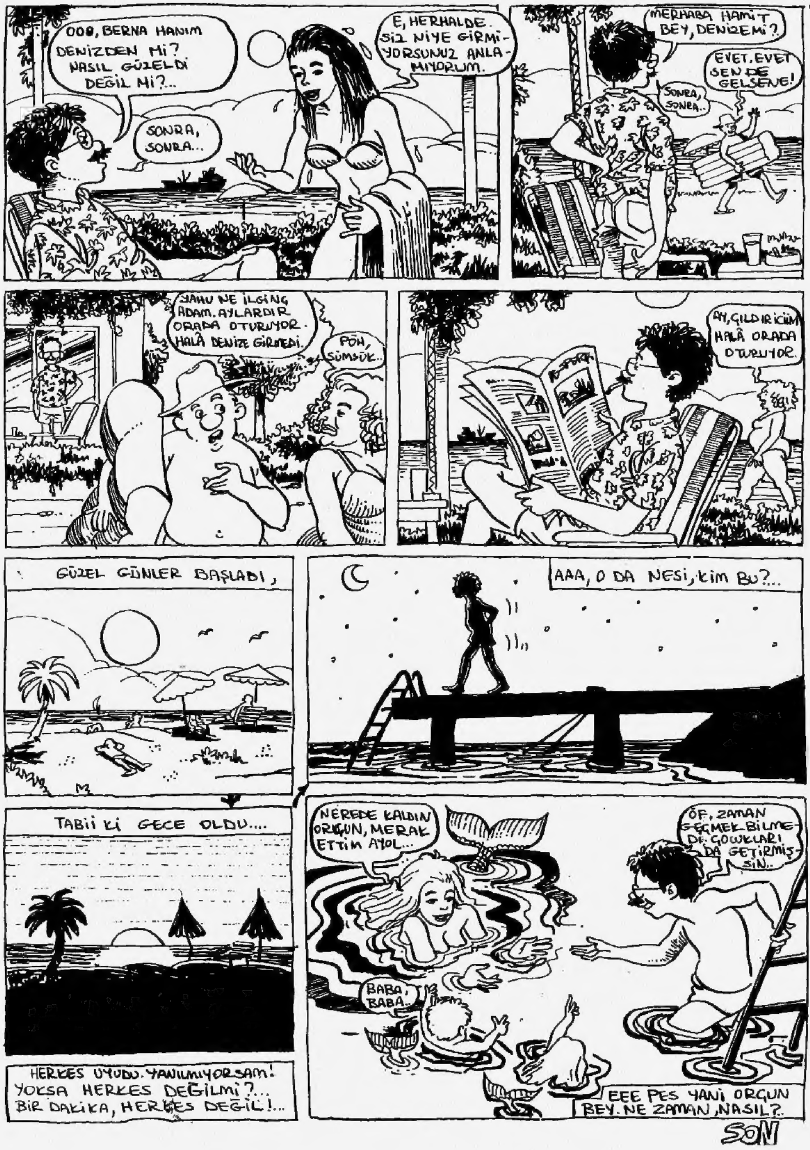
SİRENLER MIRILDANIRKEN!